

MARKUSPA KILLKASHKAN KILLKA JESUKRISTU RUNAKUNATA KISHPICHISHKANMANTA

*Bawtisak Juan Jesukristumanta rimarka
(Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)*

¹ Ñuka Markus killkani suma ali shimita Yaya Diospa Wawan Jesukristumanta. Payka uchanchikunamanta kishpichikmi kan.

² Ñawpa manara Jesukristu shamuhushpanra Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaska killkarka kasna Yaya Dios Wawanta rimashkanta:

Ñukaka shuk runata kachasha runakunata shiminita rimananpa. Payka manarapas kanta kachahushpayni runakunata kanmanta rimak rinka shunkunkunata alichashpankuna alita kanta kayanankunapa nishpa.

³ Chaymantapas Isaiaska killkarka chay yachachik runamanta:

Chunlla chakishka allpapi shuk runa sinchita rimashpa yachachinka kasna: Imashnami shuk anchu ñampita alichanchi, atun apu shamuhushpan purinanpa, chasnashina shunkuykichita alichariychi. Millaypata rurashpa kawsashkaykichita sakiychi. Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kankunapi kawsak shamunka nishpa yachachinka.

Tukuy chayta killkarka Isaiaska Yaya Diospa rimashkanta.

⁴ Imashnami Isaiaska killkarka ñawpa, chasnashinami kunan Yaya Dioska kachashka shuk yachachik Juan shutiyuta. Chay yachachikka chunlla chakishka allpapi yachachirka runakunata: Kunanmanta pacha tukuy millaypa rurashkaykichitaka amirishpa sakiychi. Yaya Diospa rimashkanta kasushpana kawsaychi. Chasna rurahushkaykichita rikuchishpa bawtisariychi. Chaypina Yaya Dioska kankunata uchaykichimanta llakichinkami.

⁵ Tukuy Judea allpa llaktakunamanta Jerusalén llaktamantapas achka runakuna shamurkakuna Juanpa yachachishkanta uyanankunapa. Chasna uyashpankuna musyarirkakuna uchayu kashkankunata. Chaypina tukuy uchankunata rimashpankuna Juanka paykunata bawtisarka chay Jordán yakupi.

⁶ Juanka mana suma churarishkachu karka. Shuk pukripa churarinanshina, imashnami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliaspas churariyarka, chasnallatatami Juanpa churarinanpas wiwa kamillupa willman puchkashkawa awarishka karka. Sinturunka karamantami karka. Mana mikupayarkachu ñukanchishina. Mikupayarka chaypi kawsak chilikkunata, upyapayarka mapa mishkita. ⁷ Yachachipayarka runakunata: Ñukamanta ashwan yachayyu runami shamunka. Paymantaka ñukaka mana yapa yachayyuchu kani. Paypa puntanpi nima imata atipanichu rimanata. ⁸ Ñukaka yakuwami kankunata

bawtisashkani. Payka kankunata Yaya Diospa Espiritunta kushpami shunkuykichita aliyachinka.

Juanka Jesusta bawtisarka
(Mt 3.13-17; Lk 3.21-22)

⁹ Chaymanta Jesuska Galilea allpapi kahuk Nasaret llaktamanta llukshishpan Jordán yakuma rirka. Chay yakupi Juanka Jesusta bawtisarka. ¹⁰ Yakumanta llukshihushpan Jesuska rikurka siluka paskarihushkanta, chaymantapas Yaya Diospa Espiritunka shuk wiwa mukukushina paypi uraykumuhushkanta. ¹¹ Chasnallapi Yaya Dioska silumanta rimarka:

Kanmi kanki munashkayni Wawayni. Kanmi sumakta kushichiwanki nishpa.

Supayka Jesusta llullachinayarka mana Yaya Diosta kasunanpa
(Mt 4.1-11; Lk 4.1-13)

¹² Jesuska bawtisarishkanwasha Yaya Diospa Espiritunka payta pusharka chunlla chakishka allpama. ¹³ Chay allpapi Jesuska chusku chunka punchata sapallan karka. Chaypi supaykunapa apunka payta llullachinayashpa karka. Chaypi achka manchaypa animalkuna chawpipi kahurka. Yaya Diospa angelkunaka payta kuyrashpa karkakuna.

Jesuska Galilea allpa llaktakunapi kallarrirka yachachinata
(Mt 4.12-17; Lk 4.14-15)

¹⁴ Apu Herodeska Juanta karselpi churashkan-washa Jesuska kutirka Galilea allpapi llaktakunama Yaya Diospa suma ali shiminta yachachinanpa. ¹⁵ Chaypi rimarka:

Ñami paktarishka Yaya Diospa rimashkan timpuka. Ñami kallarihun paypa ali kamachinanka kay allpapi. Chayrayku alita yuyarishpaykichi tukuy millaypa rurashkaykichita sakiychi. Yaya Diospa suma ali shimintana kasushpa kawsaychi.

Jesuska chusku runakuna rediwa challwata apikkunata kayarka

(Mt 4.18-22; Lk 5.1-11)

¹⁶ Jesuska Galilea kucha mayanpi rihushpan rikurka Simonta wawkin Andreswa kahushkata. Paykuna challwakunata apihurkakuna redinkunawa. ¹⁷ Chaypi Jesuska paykunata kayarka:

Shamuychi. Katiwaychi. Ñuka kankunata yachachisha. Imashnami challwata apishpa kawsashkankichi, chasnashinami kunanmanta pacha runakunatana yachachishpa purinkichi paykunapas Yaya Diospa wawankuna tukunankunapa.

¹⁸ Chay ratulla redinkunata sakishpankuna Jesustana katirkakuna. ¹⁹ Chaymanta astalla chay kucha mayanta rihushpankuna Jesuska rikurka Sebedeopa wawankunata Santiagota wawkin Juntapas, botinkunapi redinkunata rimintahukkunata. ²⁰ Paykunatapas katiwaychi nirka Jesuska. Chaypina atarishpankuna yayan Sebedeota, yanapakkunatapas sakimurkakuna Jesuswa pakta purishpa kawsanankunapa.

*Jesuska supay yaykushka runata ampirka
(Lk 4.31-37)*

²¹ Chaymanta Jesuska chay chusku runankunawa chay Galilea kucha mayanpi kahuk Kaper-naum llaktapi paktarkakuna. Samana puncha yaykurkakuna israel masinchikunapa tantarina wasipi, maypimi tantarishka kahurkakuna Yaya Diospa shiminta yachakunankunapa. Chaypina Jesuska paykunata yachachirka. ²² Chay runakunaka yachachishkanta uyashpankuna mancharishpa rimarkakuna paykunapura:

Kay Jesuska Yaya Diospa yachayninwami yachachin. Tukuy kay Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta yapa alitami ñukanchikunata yachachin.

²³ Chay tantarina wasipi kahuk runakuna chawpipi shuk supay yaykushka runa tiyarka. Chay runaka Jesusta uyashpan sinchita kaparirka:

²⁴ ¡Jesús, Nasaret llaktamanta runa, ama ñukanchita kayllayaychu! ¿Shamushkankichu ñukanchita wichunaykipa ninapi wiñaypa parisinanchipa? Ñuka riksini kanta Yaya Diosmanta shamushka runa kanaykita nishpa.

²⁵ Jesuska chay runapi kawsak supayta sinchi shimiwa piñashpa rimarka:

Chunllayay. Llukshiy kay runamanta.

²⁶ Chaypina chay supayka kaparishpan chay runata sinchita chukchuchishpan sakirka. ²⁷ Chayta rikushpankuna tukuy runakunaka mancharishpankuna tapunakurkakuna:

¿Pitaya kay runaka? Atun yachayninwa shuk mushu shimita yachachin. Supaykunatapas kamachin. Kamachishpan kasunahun.

²⁸ Chay uraslla tukuy Galilea allpa llaktakunapi kawsak runakuna Jesuspa rurashkanmanta yacharkakuna.

*Jesuska Pedropa warminpa mamanta ampirka
(Mt 8.14-15; Lk 4.38-39)*

²⁹ Chay tantarina wasimanta llukshishpankuna Jesuska Santiagowa Juanwa Simonpa, Andrespa wasinma rirkakuna. ³⁰ Chay wasipi Simonpa warminpa maman kalinturawa unkushka sirihurka. Jesuska yaykushpan chay wasipi, ayllunkunaka rimarkakuna unkushkanmanta. ³¹ Payka chay unkushkata kayllayarka. Makinmanta apishpan atarichirka. Chay ratulla kalinturanka pasarka. Ampirishpanna tukuy chaypi kahukkunata upyachirka kararka.

*Jesuska achka unkushkakunata ampirka
(Mt 8.16-17; Lk 4.40-41)*

³² Ña inti yaykuhushkanpi runakunaka tukuy unkushkakunata, supay yaykushka runakunatapas apamurkakuna Jesusma. ³³ Tukuy chay llaktapi kawsakkuna tantarimurkakuna chay Simonpa wasin punkupi. ³⁴ Chaypina Jesuska achka unkushkakunata ampirka chikan chikan unkuykunamanta. Chaymantapas achka supaykunata kamachirka chunllalla llukshinankunapa chay runakunamanta. Chay supaykunaka riksishpankuna Yaya Diospa Wawan kashkanta, Jesuska rimarka nima imata rimanankunapa.

*Jesuska Israel allpapi achka llaktakunapi Yayan
Diospa shiminta yachachirka
(Lk 4.42-44)*

³⁵ Kayantima ña punchayahushkanpi manara inti llukshimuhushpanra Jesuska atarishpan chay llaktamanta llukshishpan chunlla kahushkama rirka Yayan Diosta mañananpa. ³⁶ Jesús chayma rishpan Simonka paywa kahukkunapas likcharishpankuna illata rikurkakuna. Chayrayku ñampikunama maskanapa rirkakuna. ³⁷ Tarishpankuna rimarkakuna:

Tukuy runakunami kanta maskahunkuna nishpa.

³⁸ Chaypina Jesuska rimarka:

Akuychi rishunchi shuk llaktakunama chayp-ipas Yaya Diospa shiminta yachachinaynipa. Chayraykumi shamushkani kay allpama chasna yachachishpa purinaynipa.

³⁹ Chaymanta Jesuska runankunawa purirka tukuy chay Galilea allpa llaktakunapi, tukuy chay israel masinchikunapa tantarina wasikunapi runakunata yachachirka. Chaymantapas achka runakunamanta supaykunata llukshichirka.

*Jesuska shuk runata aycha ismuchik unkuymanta ampirka
(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)*

⁴⁰ Shuk puncha shuk aycha ismuchik unkuyyu runaka nima pita kayllayanata atipashpantata Jesususta kayllayarka. Kunkurishpan rimarka:

Yachani ampinata atipawanaykita. Kanrayku ali kashpanka kay unkuynimanta ampiway,

ampirishpayni kuti atipanaynipa tantaylla kawsanata aylluynikunawa nishpa.

⁴¹ Chaypina Jesuska llakichishpan mana llankaypata makinwa llankashpan rimarka:

Ari, munanimi. Ñami ampirishka kanki.

⁴² Chay ratulla unkuyninmanta ampirishpan aychanka alina kiparirka. ⁴³ Ña Jesuska sakihushpan chay ampishkan runata sumakta kunarka:

⁴⁴ Nima pita kwintankichu kanta ampishkaynimanta. Ashwan saserdotellama riy ampirishkaykita rikuchinaykipa. Chaymantapas Yaya Diosta kunayki kashkata apashpayki churak rinki, ñawpa Moisespa killkashkanpi kamachishkashina. Chasna rurashkaykimantami tukuy runakuna yachankakuna unkushkaykimanta ampirishkaykita nishpa.

⁴⁵ Chasna kunashpanpas chay ampirishkaka Jesús payta ampishkanta tukuy runakunata kwintak rirka. Chayrayku Jesuska manana atiparkachu nima maykan llaktapi kunkaylla yaykunata. Chasna kashpan chay llaktakunamanta karuyarka nima pi kawsahushkama. Chasna karuyashpanpas tukuy llaktakunamanta runakunaka payma shamurkakuna.

2

Jesuska aycha chakirishka runata ampirka

(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

¹ Masna punchamantalla Jesuska kutirka Kapernaum llaktama. Chaypina shuk wasipi paktashpan tukuy runakuna yacharkakuna ña chaypi kahushkanta. ² Chasna yachashpankuna

achka runakuna utkalla tantarirkakuna chay Jesuspa paktashkan wasipi. Kichkikta punkumanta pacha karkakuna, nima pi atipaypa yaykunata. Chasna kahushkankunapi Jesuska Yayan Diospa shiminta yachachirka. ³ Chay yachachihushkanpi chusku runakuna paktamurkakuna. Apamurkakuna llanchamapi shuk aychan chakirishka runata. ⁴ Chay wasipi achka runakuna kichkikta kahushpankunana mana atiparkakunachu yaykunata. Chayrayku sikarkakuna iskalunta chay parihu washayu wasi awama. Chay wasi washata awamanta paskashpankuna Jesús kahushkan kuska chay unkushkata llanchamanpi uraykuchirkakuna ampinanpa payta. ⁵ Jesuska paykunata rikushpan yacharka shunkunkunamanta pacha kirihushkankunata chay runata ampinanta. Chayrayku payta rimarka:

Wawki, tukuy uchaykikunamanta llakichirishkami kanki.

⁶ Chaypi tiyarka Moisespa killkashkanta yachachikkuna. Jesús chasna chay runata rimashkanta uyashpankuna shunkunkunapi piñarishpa yuyarirkakuna: ⁷ ¿Imashnata yuyarin kay runaka rimananpa chasna? ¿Imashnata ñukanchishina runaka llakichima uchanchikunamanta? Yaya Diosllami atipan llakichinata uchanchikunamanta. Chay runaka Yaya Diosshina tukunayashpan Yaya Diosta piñachihun nishpa.

⁸ Jesuska chay yuyarihushkankunata yachashpan paykunata tapurka:

¿Imaraykuta chasna yuyarihunkichi? ⁹ Kay runataka rimashkanimi uchaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa. Chasna rimashpayni mana yachankichichu shutipa llakichishkachu manachu nishpa. Ñuka kay runata rimaynima atariy, llanchamaykita apishpayki puriy nishpa, pay alita purishpanna yachankichima ñuka payta ampishkaynita. ¹⁰ Yachanaykichipa ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa paypa yachayninwa kay allpapi runakunata uchankunamanta llakichinaynita, kunalla kay unkushkata ampisha nishpa rimarka Jesuska.

¹¹ Chaymanta chay runata rimarka:

Kunanka atariy. Llanchamaykita apishpayki kutiy wasikima.

¹² Chaypina chay runaka utkalla atarimushpan llanchamanta apishpan llukshimurka chay wasimanta. Tukuy chay runakunaka rikushpankuna kushikushpa rimarkakuna:

Yaya Dios, suma ali yachakmi kanki. Nima ima uras chasna rurashkaykita rikushkanchichu nishpa.

Jesuska Levita kayarka

(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

¹³ Chaymanta Jesuska kutikashka rirka chay Galilea kucha mayanma. Chaypi achka runakuna payta kayllayashpankuna paykunata yachachirka. ¹⁴ Yachachishkanwasha chay kucha mayanta rihushpanna rikurka Alfeopa wawan Leví shutiyuta. Chay Levika ñukanchi israel masinkunata impuestuta kobrapayarka chay romano tukuymanta atun apurayku. Jesuska

Levita kobranan wasipi tiyahushkanta rikushpan rimarka:

Leví shamuy, katiway.

Chay ratulla Levika atarishpan Jesusta katirka.

¹⁵ Achka runakuna Leviwa tantaylla Jesusta katirkakuna. Chaymanta Levika kayarka Jesusta runankunawa pakta paypa wasinpi mikunankunapa. Mikuhushpankuna achka impuestuta kobrakkuna, shuk mana ali rurak runakunapas paykunawa tantaylla chay wasillapi mikuhurkakuna.

¹⁶ Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas Jesusta rikushpankuna chay mana ali rurak runakunawa tantaylla mikuhukta, washancharkakuna. Chaypi Jesuspa runankunata tapurkakuna:

¿Imaraykutaya kankunata yachachikka mikun tantaylla impuestuta kobrakkunawa, paykunashina mana ali rurak runakunawapas?

¹⁷ Chay rimahushkankunata uyashpan Jesuska rimarka:

Alikunaka mana munanahunchu ampikta. Ashwan unkushkakunami ampikta munanahun ampirinankunapa. Chasnallatata ñukaka mana shamushkanichu yanapanaynipa maykanmi mana uchayuchu kani nishpa riman. Ashwan shamushkanimi uchayukunata yanapanaynipa Yaya Diostana kasunankunapa.

Jesuska yachachin payta katikkuna ñawpa katishkankunata manana atipanankunata katinata

(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

18 Shuk punchakuna Juanpa runankuna, fariseokunapa runankunapas mana miku-payanahunchu Yaya Diosta mañanankunapa. Chaymanta shuk runakuna Jesusta kayllayash-pankuna tapurkakuna:

Juanpa runankuna, fariseokunapa runankunapas shuk punchakuna mana mikunahunchu. ¿Imaraykutaya runaykikunaka mana sakinahunchu mikunata nima shuk puncha?

19 Jesuska paykunata aynirka:

Shuk musuka warmiyahushpanka kayan tukuy ayllunkunata kushilla tantarishpa mikunankunapa mushu warmiyahushkawa. Chasna chay warmiyahuk runawa kushilla tantarihushkankunapi nima pi atipanchu mana mikushpa kanata. ²⁰ Chay mushu warmiyahuk-tami kuntrankuna anchuchishpankuna chay urasmi mana mikushpa llakirinkakuna nishpa.

Chasna Jesuska rimarka pay kikin chay mushu warmiyahushkashina kashkanta yuyachishpa.

21-22 Chaymanta kutikashka Jesuska yachachirka: Nima maykan rimintamachu mawka kamsanta shuk mushu kintiyak llachapawa. Maykanchari chasna mushu llachapawa rimintashpanka taksashpa kintiyashpan ashwan atunta likiripuma.

Chasnallatatami mushu vinu putskuri-hushkataka mana untachinchimachu shuk mawka karamanta rurarishka bulsapi wakaychanapa. Chasna vinu shuk mawka karamanta bulsapi untachishpanchika karata tukyachishpan talirin. Chayrayku mushu vinu

putskurihushkata mushu karamanta bulsapi untachinanchi tiyan, nima kara likirinanpa, nima vinu talirishpa usunanpa.

Imashnami mana churanchimachu shuk mushu llachapata shuk mawka churarinapi, nima mushu vinuta mawka karapi churanchimachu, chasnashinami mana atipankichichu katinata ñawpa yaya rukunchikuna yachachishkankunata, ñukapa mushu yachachihushkaynitapas. Chasna ishkantita katinayahushpaykichika mana atipankichichu katinata nima maykanta.

Jesуска yachachin samana punchamanta
(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

²³ Shuk samana punchapi Jesuska runankunawa pakta trigu tarpukuna chawpita rihurkakuna. Chay chakrakunapi rihushpankuna runankunaka shuk shuk trigu muyukunata chipi chipi pakishpa pallarkakuna mikunankunapa. ²⁴ Chaypina shuk fariseokunaka Jesusta rimarkakuna:

Rikuy runaykikuna samana punchapi rurahushkankunata. ¿Manachu yachankichi Yaya Diospa killkachishkanpi kamachishkanta samana punchapika mana tarawananchipa?

²⁵⁻²⁶ Jesuska aynirka:

¿Manachu leyishkankichi chay ñawpa yaya rukunchi atun apu Davidmanta? Chay uras Abyatar shutiyu Yaya Diospa wasinpi tarawak saserdotekunapa atun apunkuna karka. Davidka runankunawa pakta yarkashpankuna Yaya Diospa wasinpi yaykurkakuna mikunata

maskanankunapa. Chaypi Davidka chay Yaya Diosta rikuchinankunapa mesapi churarishka pankunata mikurka Yaya Diosrayku rurarishkata.* Chaymantapas runankunata kurka mikunankunapa. Chay pankunaka mana paykuna mikunankunapachu karka. Yaya Dios kamachirka saserdotekunalla mikunankunapa. Chasna mikushpankunapas Yaya Dioska mana uchatashina rikushpan paykunata mana kastigarkachu. ¿Imaraykuta kankunaka runaynikunata piñarishpa uchatami rurahunkichi nishpa rimahunkichi?

²⁷ Chaymanta Jesuska yachachishpalla katirka: Yaya Dios yapa yuyashpan runakunata, chay samana punchata rurarka. Payka mana yapa yuyarinchu samana punchataka, ashwan ñukanchikunata llakichishpan yuyan. Chayrayku munan samananchipa samana punchapi payta yuyarinanchipa.

²⁸ Ñuka paypa Kachashkan Runa kashpayni Yaya Dios yachayninta kuwashka kankunata rimanaynipa maykankunami ali kanahun samana punchapi ruranaykichipa.

3

Jesuka shuk chakirishka makiyu runata samana punchapi ampirka
(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

¹ Kutikashka Jesuska yaykurka shuk tantarina wasipi. Chay wasipi tiyarka shuk chakirishka makiyu runa. ² Chaypina chay chiknik runakuna

* 2:25-26 Rikuy kastellano Bibliapi 1 Samuel 21.1-6

rikurayarkakuna Jesuska ampinkachu manachu samana punchapika nishpankuna. Ampishpanka yuyarirkakuna rimak rinankunapa apunkunata.

³ Chaypina Jesuska llakichishpan nirka chay chakirishka makiyu runata:

Atariy, runakunapa chawpinkunapi shayariy.

⁴ Chaymantana nirka chay chiknik fariseokunata:

Kankunata tapuni, Yaya Diosta kasushpanchika ¿imatata ashwan ruranchima samana punchapika, alitachu, millaypatachu? ¿Alichu kama shuk unkushkata ampinanchipa samana punchapi, manapika sakinchimachu wañunanpa?

Chasna Jesús rimashpan chay runakunaka chunlla uyarkakuna. ⁵ Chaypina Jesuska chay runakunata piñarishpa chunlla rikurka. Chay unkushkata mana llakichihushkankunarayku atunta llakirirka. Chaypina chay unkushkata rimarka:

Makikita chutachiy.

Chay runaka makinta chutachishpan ampirishka kipurpurka. ⁶ Chaymanta chay fariseokunaka chay wasimanta llukshishpankuna apu Herodesta katikkunata utkalla rimak rirkakuna Jesuspa rurashkanmanta. Chaypi tantarishpa yuyarirkakuna imashna rurashpashi Jesusta wañuchinchima nishpa.

Jesuska Galilea kucha mayanpi achka runakunata ampirka

⁷ Chaymanta Jesuska anchurimushpan runankunawa rirka Galilea kucha mayanma. Achka runakuna Galilea allpapi llaktakunamanta payta katirkakuna. ⁸ Achka llaktakunapi

kawsak runakuna Jesús mana atipaypa sumakunata Yaya Diospa yachayninllawa rurashkankunata yachashpankuna maskak rirkakuna payta. Chay uraypi Judea allpapi llaktakunamanta, chaypillatata kahuk Jerusalén llaktamantapas, Idumea allpamantapas achka runakuna shamurkakuna. Chay Jordán yaku chimpamanta, chay anakpi Tiro llaktamanta, Sidón llaktamantapas achka runakuna rirkakuna Jesusma.

⁹⁻¹⁰ Chaypina Jesuska achka unkushkakunata ampishpan ashwan achka payta kayllayarkakuna. Tankanakushpa rirkakuna, payta llankashpankuna ampirinankunapa. Runakuna yapa nitirihushpankuna Jesuska runankunata kamachirka shuk botita apak rinankunapa, chaypi kishpinanpa. ¹¹ Manara chay botipi uraykuhushpan achka supay yaykushka runakuna rirkakuna payma. Puntanpi kunkurishpankuna kaparirkakuna:

¡Kanmi kanki Yaya Diospa Wawan!

¹² Chasna kaparishpankuna Jesuska kamachishpan rimarka:

Chunllayaychi. Ama nima pita rimaychichu ñuka Yaya Diospa Wawan kanaynita.

Chasna rimashpan chunllayarkakuna.

Jesuska payta katikkunamanta chunka ishkayta akllarka

(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

¹³ Chaymanta Jesuska urkuma sikashpan tukuy chay achka runakunamanta shukkunallata kayarka paywa pakta rinankunapa. Chaypina

kasushpankuna payta katirkakuna. ¹⁴ Chay urkupi paktashpankunana Jesuska chay payta katikkunamanta akllarka chunka ishkay runakunata paywa pakta purinankunapa. Chaymantapas paykunata akllarka kachananpa Yaya Diospa shiminta yachachinankunapa. Apostolnikuna kankichi, kachanayni runakuna nishpa rimarka. ¹⁵ Chaymanta paykunata rimarka Yaya Dios yanapashpan supaykunata runakunamanta llukshichinankunapa.

¹⁶ Chay chunka ishkay akllashkankunapa shutinkunaka karkakuna: Simón, maykantami Jesuska shutiyachirka Pedro, ninayan rumi.

¹⁷ Shukka Santiago, shukka karka wawkin Juan, Sebedeopa wawankuna. Kay ishkaykunataka Jesuska shutiyachirka Boanerges, chayka ninayan rayupa wawankuna, sinchita rimak runakuna, tukuy shunkunkunamanta pacha Yaya Diospa munananta utkalla rurak runakuna.

¹⁸ Shukka Andrés, shukka Felipe, shukka Bartolomé, shukka Mateo, shukka Tomás, shukka Alfeopa wawan Santiago, shukka Tadeo, shukka shuk Simón, maykantami rimapayarkakuna Selote. Kay Simonka manara Jesusta katik kashpanra ñukanchita kamachik romano tukuymanta atun aputa piñarikkunawa tantarishka kapayarka. ¹⁹ Shukka Judas Iskariote, maykanmi chaywasha Jesusta apichinan karka.

*Israel runakunata yachachikkuna
rimarkakuna supaykunapa apun Jesusta
kamachihun nishpa*

(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Chaymanta Jesuska yaykurka shuk wasipi runankunawa pakta. Chaypipas achka runakuna tantarirkakuna. Chayrayku nima mikunata atiparkakunachu. ²¹ Chayta yachashpankuna Jesuspa ayllunkunaka rirkakuna payta apishpa pushanankunata yuyarishpankuna. Paykunapura kwintarkakuna muspachari tukushka nishpa.

²² Chaymantapas Moisespa killkashkanta yachachikkunaka Jerusalén llaktamanta shamushpankuna Jesusmanta rimarkakuna: Supaykunapa apun Beelsebú kamachihun kay runata. Supaykunapa apunpa yachayninwami Jesuska supaykunata kamachin runakunata sakinankunapa nishpa.

²³ Chaypina Jesuska chay paymanta mana alita rimahukkunata kayashpan yachachirka: ¿Supaykunapa apuka wichumachu aylluntaka? Nima ima uras atipamachu wichunata. ²⁴ Makanakuhushpankunaka llaktapi kawsakpura, chasnaka llampu tukurinahumami.

²⁵ Chasnallatata shuk runakuna shuk wasillapi kawsakkuna makanakuhushpankunaka paykunaka llampumi tukurinahuma. ²⁶ Chasnallatata supaykunapas paykunapura makanakuhushpankunaka tukurinahumami.

²⁷ Rikuychi, shuk sinchi runa alita wakaychan wasinta nima pi shuwananpa imankunata. Shuk runa ashwan sinchi paymanta shamushpanka paymi atipan wasi amuta watahpan imankunata shuwanata. Chasnashinami supaykunaka kamachinahun

shuk wasi amushina runakunata. Nima maykan paykunamanta kichumachu mana ashwan yachayyu kashpanka. Ñukami shamushkani Yaya Diospa yachayninwa runakunata kishpichinaynipa tukuy supaykunamanta.

²⁸ Alita uyawaychi. Yaya Dioska runakunata tukuy uchankunamanta, tukuy payta millaypata rimashkankunamantapas llakichinkami. ²⁹ Shuk runa Yaya Diospa Espiritunta chiknishpa millaypata rimashpanka chasna runataka Yaya Dioska manami llakichinkachu nima kishpichinkachu wiñayparayku.

³⁰ Chasna Jesuska paykunata rimarka paymanta rimahushkankunarayku supaykunapa apumi payta kamachihun nishpa.

Jesuspa maman wawkinkunawa pakta paywa kwintanayarkakuna

(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

³¹ Jesuska manara tukuchihushpan rimanata, paypa maman, wawkinkunapas paktak shamurkakuna. Achka runakuna kahushkankunarayku kanchapi kiparishpankuna shuk runata kacharkakuna Jesusta kayak rinanpa. ³² Jesuspa kuchunpi tiyahukkunaka payta rimarkakuna:

Mamayki wawkikikunapas kanchapi chapahunkuna kanwa kwintanankunapa nishpa.

³³ Chaypi Jesuska aynirka:

Mana mamaynillatachu kikin wawkinikunallatachu yuyani.

³⁴ Chaymanta kuchunpi kahukkunata rikushpan nirka:

Kankunatapas yuyanimi mamayni wawkinikunatashina, Yayaynipa munashkanta rurahushkaykichirayku. ³⁵ Maykanmi ruran Yayayni Diospa munashkanta, paymi kan wawkinishina, paninishina, mamaynishina.

4

Jesuska yachachin ali allpapi mana ali allpapi wichashka muyukunamanta yuyachishpa

(Mt 13.1-23; Lk 8.4-15)

¹ Shuk puncha Jesuska rirka kutikashka yachachinanpa runakunata Galilea kucha mayanpi. Chaypi achka runakuna tantarihushpankuna Jesuska shuk boti yakupi kahukpi uraykushpan tiyarirka, chay botimanta paykunata ashwan alita yachachinanpa. ² Chaymanta Jesuska yachachirka Yayan Diospa shiminta shuk yachachinakunawa.

³ Chasna yachachihushkanpi rimarka: Akuychi yuyarishunchi shuk muyukunapi. Shuk puncha shuk runa arus muyuta tarpuk rirka. ⁴ Chaypina chay tarpukka arus muyukunata wichashpa rirka wiñanankunapa. Shuk muyukunaka urmarkakuna ñampipi. Chay ñampipi urmashkakunataka pishkukunana mikurkakuna llamputa.

⁵ Shuk muyukunaka urmarkakuna llapcha allpa samantasapapi. Shuk ratu tukyarirkakuna chay muyukunaka. ⁶ Chawpi puncha yapa intishpan arus wiñahukka wañurirka, mana ankunka yaykunata atipashpan samantapi. ⁷ Shuk muyukunaka urmarkakuna kasha kiwa chawpipi. Kashawa pakta wiñahushpan chay

kashaka llampu tapashpan wañuchirka chay arus wiñahukta.

⁸ Shuk muyukunaka urmarkakuna ali allpapi. Alita wiñashpan sumakta muyuyarka. Shukkunaka muyuyarkakuna kimsa chunka muyukunata. Shukkunaka muyuyarkakuna sokta chunka muyukunata. Shukkunaka muyuyarkakuna shuk pachak muyukunata.

⁹ Kay yachachihushkaynita alita uyashpa yachakuychi.

¹⁰ Chay achka runakuna kutishkankunawasha Jesuspa kuchunpi kahukkunaka chay chunka ish kay runankunawa pakta kiparishkakunaka Jesusa tapurkakuna:

¿Imatata yachachinayashkanki ñukanchita chay muyukunamanta rimashkaykiwa?

¹¹ Jesuska aynirka:

Kankunallata Yaya Dios yachachihun nima pi yachashkanta, imashnami paypa ali kamachinanka kay allpapi. Mana payta kasunayak runakunataka mana yapa asirtaypa yachachinakunawa yachachini.

¹² Chay runakuna Yaya Diospa munananta mana ruranayakkunataka yachachini mana yapa asirtaypa yachachinakunallawa. Chasna yachachini ali rurashkaynikunata rikushpankunapas mana yachanankunapa imaraykumi chayta rurani. Paykunata mana alita asirtaypakunata yachachini, yachachishkaynita uyashpankunapas mana asirtanankunapa. Chaymantapas chasna yachachini manana uchankunamanta llakirishpankuna Yaya Diosta

kasunankunapa, Yaya Dios paykunata mana llakichinanpa.

¹³ Chaymanta Jesuska runankunata rimarka:
¿Shutipachu mana asirtankichi yachachishkaynita? Kay yachachishkaynita mana asirtashpaykichika imashnataya asirtankichima shuk yachachinaynikunataka.

¹⁴ Yaya Diospa shiminta yachachik chay muyuta tarpuk runashinami.

¹⁵ Shuk runakuna mana asirtakchu kanahun. Paykunaka chay ñampi chakishka allpapi urmashka muyukunashinami kanahun. Yaya Diospa shiminta uyanahun. Chaymanta supay shamushpan chay uyashkan shimita kunkachin.

¹⁶ Shuk runakunaka kushilla uyanahun Yaya Diospa shiminta. Paykunaka chay samantasapapi wiñak muyukunashinami kanahun. ¹⁷ Mana ukupi ankuyushina kashpankuna shuk ratullami Yaya Diosta kushilla katinahun. Yaya Diospa shiminta kirishkankunarayku runa masinkunaka paykunata parisichihushpankuna nanayta llakiyta musyashpankuna sakinahunna Yaya Diosta katinata.

¹⁸ Shuk runakunaka kashasapapi wiñak muyukunashinami kanahun. ¹⁹ Yaya Diospa shiminta munashpankunapas paykuna kikin munashkankunallata yuyarishpa kawsanahun. Chaymantapas yapa kullkillata munashpa, tukuy rikushkankunata munarishpa kawsanahun. Chasna chay tukuy yuyarinakunaka kunkachinahun Yaya Diospa shiminta wiñaypa.

²⁰ Shuk runakunana shunkunkunamanta pacha Yaya Diospa shiminta kasushpa

kawsanahun. Paykunaka chay ali allpapi wiñak muyukunashinami kanahun. Chay tarpu alita muyuyakshina kashpankunami rikuchinahun ali kawsahushkankunawa Yaya Diosta mana sakishpa alita katihushkankunata. Shukkunaka shuk muyumanta kimsa chunka muyuta muyuyakshinami kanahun, shukkunaka sokta chunkata, shukkunana shuk pachakta.

Jesuska yachachin Yaya Diospa shiminta kasunamanta
(Mt 13.31-35; Lk 8.16-18; 13.18-19)

²¹ Jesuska paykunata lamparinmantapas yachachirka: Shuk lamparintaka apichishpa nima pi churamachu kawitu ukupi. Churanchimi kawitu awapi, lamparin tiyachinapi, alita punchayachinanpa. ²² Chasnashinami Yaya Diospa shiminta yachachishkaynika puntiru pakallashina kashpanpas runakunarayku mana pakallachu kiparinka. Runakuna puntiru mana asirtashkankunata chaymanta tukuyta asirtankakuna. ²³ Kay yachachihushkaynita alita uyashpa yachakuychi.

²⁴ Chaymanta Jesuska rimarka: Alita uyaychi kay rimanaynita. Shuk parti Yaya Diospa shiminta asirtashpaykichika chaymanta kasushpaykichika chay tupullatatami Yaya Dioska kankunata paypa shiminta ashwanta asirtachinka. ²⁵ Maykanmi Yaya Diospa shiminta uchillastuta asirtashpan kasushpa kawsan, paytami Yaya Dioska ashwanta asirtachinka. Maykanmi uchillastuta asirtashpantata mana kasushpa kawsanchu, paytami Yaya Dioska

kunkachinka tukuyta manana nima imata asirtananpa.

²⁶ Chaymantapas Jesuska paykunata rimarka: Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Chakranpi muyukunata wichashpa tarpuk runata rikuychi.

²⁷ Chay muyukunata tarpushpanna sakin wiñananpa. Kutishpan wasinma puñukrin, puñushkanmanta atarin. Chasna kawsan masna punchakunata. Payka mana yachanchu imashnami wiñan chay muyuka. ²⁸ Allpaka pay kikinlla wiñachin. Puntiru tukyarin tarpuka, chaymanta wiñan, sisan, muyuyan, pukun. ²⁹ Ña pukushpan muyunkunaka amunka payrayku pallachin.

³⁰ Chaymanta Jesuska rimarka: ¿Ima yachachinawashi ashwanta kankunata asirtachinima imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka?

³¹ Yuyariychi imashnami mostasa muyustuka chakrapi tarpushpanchi wiñan. Chay muyustuka tukuymanta ashwan uchillastumi. ³² Chayta tarpunchi. Uchillastumanta wiñashpan tukuy tarpukunamanta ashwan atun tukun. Chaypi pishkukunaka ramankunapi tiyarinahun, wasinstukunata ruranahun.

³³ Achka chasna yachachinakunawa Jesuska chay runakunata yachachirka, Yaya Diospa shiminta asirtanata atipashkankunakamalla.

³⁴ Chay achka yachachinakunawa mana kуска asirtaypata yachachipayarka chay runakunata. Runankunallata tantachishpan tukuy chaykunata alita asirtachipayarka.

*Jesуска sinchi wayrata, atun ulastapas kasillay-
achirka*

(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

³⁵ Ña tutayahushpanna Jesуска runankunata rimarka:

Akuychi rishunchi kucha chimpama.

³⁶ Chay achka runakunata sakimushpankuna paypa runankunaka Jesusta pusharkakuna shuk botipi chimpama. Shuk runakunapas shuk botinkunapi parihu rirkakuna. ³⁷⁻³⁸ Ña chimpahushpankuna kunkaymanta sinchi wayraka paykunata apirka. Yapa sinchita wayrahushpan atun ulaska shayarirka. Chay ulaska waktashpan yakuka botipi untarirka. Ña tikrahushpan mancharishpankuna likchachik rirkakuna Jesusta boti sikipi llachapakunapi puñuhukta.

Yachachik, ¿manachu mancharinki ña tikrahushkanchita? ¡Yanapay ñukanchita!

³⁹ Atarishpan Jesуска chay wayrata ulastapas rimarka:

¡Kasillayay wayra! ¡Kasillayay ulas!

Chay rimashkanllawa pasarirka wayraka ulaspas, manana ulasyarkanachu. ⁴⁰ Chay sinchi wayra ulaspas pasashkanwasha Jesуска runankunata rimarka:

¿Imaraykuta mancharinkichi? ¿Manarachu sinchikunkichi ñukapi?

⁴¹ Chasna Jesуска rimashpan runankunaka tapunakurkakuna paykunapura:

¿Pishi kay runaka? Shuk rimashkanllawa wayrata ulastapas kasillayachishka.

5

*Jesuka shuk supayyashka runata aliyachirka
(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)*

¹ Chay atun kuchata chimpashpankuna Gerasa llakta kuchupi paktarkakuna. ² Chaypi paktashpankuna Jesuka sikashpan shuk supayyashka runa kayllayak shamurka. ³ Chay runaka kawsarka urku rumi allarishka uchkukunapi, maypimi wañushkakuna churarishka karkakuna. Chay supayyashka karitaka nima pi atiparkachu apishpa watashpa charinata, nima sinchi kadenawa. ⁴ Apishpa makinta chakintapas kadenawa watashpankunapas piti piti rurashpa ripayan. Nima pi atiparkachu winsinata. ⁵ Punchapi tutapipas kaparishpa puripayan wañushkakunata churashkankuna rumi allarishka uchkukunapi, urkukuna chawpipipas. Pay kikinta rumikunawa waktarishpa puripayan. ⁶ Chaypi karumanta Jesusta rihukta rikurka. Payta rikushpan kallparka puntanpi kunkurik rinanpa.

⁷⁻⁸ Chaypi Jesuka chay runapi kawsak supayta sinchita rimarka:

Millaypa supay, llukshiy kay runamanta.

Chay supayka sinchita kaparishpan aynirka:

Jesús tukuymanta atun yachayyu Yaya Diospa Wawan ¿imaraykuta ñukama shamushkanki? Tapuni kanta Yaya Diospa uyashkanpi amara kastigawayrachu nishpa.

⁹ Chasna rimashkanwasha Jesuka tapurka:

¿Ima shutita kanki?

Chay supayka aynirka:

Shutinika kanmi Warankakuna, achka kashkanchirayku.

¹⁰ Chaymanta chay supaykunaka Jesusta sinchita tapurkakuna mana paykunata wichunanpa chay Gerasa allpamanta. ¹¹ Chay urku kuchupi achka kuchikuna mikuhlla kahurkakuna. ¹² Chay supaykuna runapi kahukkunaka Jesús paykunata wichuhushpan tapurkakuna:

Kachay ñukanchita kuchikunapi kawsananchipa.

¹³ Alimi, yaykuychi kawsanaykichipa nishpa Jesuska rimarka.

Chaypi supaykunaka chay runamanta llukshirkakuna kuchikunapina kawsanankunapa. Chaypina chay ishkay waranka kuchikunaka kunkaymanta waykuma kallpashpa pultyarkakuna lumamanta yakuma. Chaypina chinkarirkakuna wiñaypa chay kuchapi.

¹⁴ Chay kuchita kuyrakkunaka mancharishpa llaktama kallpashpankuna tukuy rikushkankunata chay llaktapi, llakta mayanpipas kawsak runakunata kwintak rirkakuna. Chayta uyashpankuna achka runakuna rikuk rirkakuna urkuma, shutipachu kuchikuna chinkarishkakuna manachu nishpa.

¹⁵ Jesús kahushkan urkupi paktashpankuna Jesuspa kuchunpi chay karita tarik rirkakuna, suma churarishka ali yuyaywana tiyahukta, maykanmi achka waranka supaykunawa kawsapayarka. Chay karita ali kahushkanta rikushpankuna mancharirkakuna. ¹⁶ Chaypi Jesuspa rurashkanta rikushka runakunaka

washa shamuhukkunata kwintarkakuna kasna nishpa:

Jesuka kamachirka supaykunata chay kari-manta llukshinankunapa. Chaymanta sakirka supaykunata kuchikunapi yaykunankunapa. Chaypina chay kuchikunaka kay urkumanta yakuma saltashpankuna chinkarishkakuna.

¹⁷ Chasna kwintashkankunata uyashpankuna tukuy runakuna mancharishpankuna Jesusta rimarkakuna chay allpankunamanta llukshinanpa.

¹⁸ Jesuka botipi uraykushpanna chay aliy-achishkan runaka payta tapurka:

Ñukapas rinayani kanwa pakta nishpa.

¹⁹ Jesuka mana munashpan chay runata ri-marka:

Kutiy wasikima. Aylluykikunata kwintakriy, imashnami Yaya Dioska llakichishpan aliyachishka kanta.

²⁰ Chasna rimashpan chay runaka rirka Dekápolis shutiyuma, ninayan chunka llakta. Chaypi paktashpan kwintashpa kwintashpa purirka karan llaktapi Jesuka alita aliyachiwashka supaykunamanta nishpa. Chayta uyashpankuna tukuy chay runakunaka kushikurkakuna, imashnashi chay Jesús tukuyamanta atun yachayyuka nishpa.

Jesuka shuk warmita ampirka, shuk wawata wañushkanmanta kawsachirka
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

²¹ Chaymanta Jesuka runankunawa kutirkakuna botinkunapi chay kucha chimpama. Chaypi paktashpankuna kutikashka achka

runakuna Jesuspa kuchunpi tantarirkakuna.
²² Chasna tantarishkankunapi shuk kari Jairo shutiyu paktamurka. Payka chaypi kawsak israel masinchikunapa tantarina wasipi kamachik karka. Jesusta rikushpan puntanpi kunkurik rirka. ²³ Chasna kunkurishpan sinchita tapurka:

Yachachik, yanapaway. Warmi wawayni ña wañuhun. Makikiwa llankashpayki ampik ripay mana wañunanpa.

²⁴ Chaypina Jesuska paywa pakta rirka. Chay achka runakuna rihushkankunata rikushpankuna yapa tankanakushpa paykunawa pakta rirkakuna.

²⁵ Chay runakuna chawpipi shuk unkushka warmipas rihurka. Chunka ishkey watata tukuy uras yawar paymanta urmapayan.

²⁶ Chay warmika ampirinayashpan achka ampikkunama ripayan. Parisishpa kawsapayan. Tukuy ima tiyapushkanta kushpanpas nima pi atiparkachu payta ampinata. Mana atipashpan ampirinata ashwan yapa unkushka tukurka.

²⁷⁻²⁸ Manara Jesusma rihushpan yacharka atun ampik kananta. Chasna yuyarishpan payka chay achka runakunawa pakta rihushpan pakalla Jesuspa washanmanta kayllayarka churarishkanta llankanpanpa. Churarishkanta llankashpaynillami ampirisha nishpa yuyarirka.

²⁹ Chasna llankashkanllapi yawarnin urmahushkaka pitirirka. Payka aychanpi musyarka chay unkuymanta ampirishkanta. ³⁰ Jesuspas musyarka shuk runa churarishkanta llankashkanmantalla

ampirishkanta. Chasnallapi tikrarishpan tukuy runa katihukkunata rikushpan tapurka:

¿Pita llankawashka? nishpa.

³¹ Chaypi paypa runankunaka aynirkakuna:

¿Imaraykutaya tapunki pimi llankawashka nishpa? ¿Manachu rikunki achka nitinakushpa kahushkanchita?

³² Chasna rimashpankunapas Jesuska shukllankama shukllankama rikurka payta llankashkata tarinankama. ³³ Chaypi chay warmika yachashpan imashnami ampirishka, yapa mancharishpan chukchurishpa Jesuspa puntanpi kunkurik rirka. Chasna kunkurishpan tukuy payta pasashkanta kasna nishpa rimarka:

Unaymanta pacha unkushka kashkaynirayku kanta llankashkani ampirinaynipa. Chasna llankashpaynillami kay unkuymanta ampirishkani.

³⁴ Chaypina Jesuska rimarka:

Panini, ñuka kanta ampinaynita yuyarishpa ñukama shamushkaykirayku ñami ampirishka kanki. Kunanka kushillana wasikima kutiy, ñami sumakta ampirishkanki.

³⁵ Jesuska chasna rimahushkanllapi chay tantarina wasipi kamachik Jairoa shuk runankunaka wasinmanta shamurkakuna payta rimanankunapa:

Wawaykika ñami wañushka. Ama yankamanta pushaychu kay yachachikta.

³⁶ Chasna rimashpankunatata Jesuska chay runakunata mana kasushpan chay wawapa yayanta rimarka:

Ama llakinkichu. Ñukallapi sinchikuy.

³⁷ Chaymanta Jesuska pay kikinpa runankunata rimarka:

Kankunaka kayllapi kipariychi.

Kimsa runankunallata, Pedrota, Santiagota, Juanta pusharka Jairopa wasinma. ³⁸ Chay kamachikpa wasinpi paktak rishpankuna achka runakuna tantarishka kahukkunata rikurkakuna, kaparishpa wakahukkunata uyarkakuna. ³⁹ Chay wasipi yaykuhushpan Jesuska paykunata rimarka:

¿Imaraykuta chasna kaparishpa wakahunkichi? Kay wawaka manami wañushkachu, puñuhunmi nishpa.

⁴⁰ Chasna rimashpan payta asichirkakuna. Chaypi Jesuska tukuy chay wasipi kahukkunata llukshichirka. Chay wawapa yayanwa, mamanwa, chay kimsa runankunallawa chay wañushkapa kwartunpi yaykurka. ⁴¹ Chay wawata makinmanta apishpan ñukanchi israel runakunapa shimipi rimarka:

Talita kumi.

Chayka ninayan warmi wawa, atariy.

⁴² Chasna rimashkanllawa chay chunka ishkay watayu warmi wawaka atarimushpan kallarirka purinata. Runakunaka atunta mancharirkakuna wañushkanmanta atarishkanrayku. ⁴³ Tukuy parti kwintanayashpankunapas Jesuska sumakta kunarka mana nima pita kwintanankunapa. Chaymanta chay wawapa yayanta mamantapas rimarka:

Wawaykichita karaychi nishpa.

6

*Nasaret kikin llaktanpi ayllunkunaka Jesusta
mana kirinayarkakunachu*

(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

¹ Chaymanta chay Galilea kucha mayanmanta llukshishpan Jesuska kikin llaktanma rirka. Runankunaka payta katirkakuna. ² Samana pucha paktashpan chaypi kawsak israel masinchikunapa tantarina wasipi yaykurkakuna. Chaypi Jesuska Yaya Diospa shiminta alita yachachirka. Chasna yachachihushpan achka runakuna uyashpankuna tapunakurkakuna:

¿Maypishi kay runaka kay suma rimanakunata yachakushka? ¿Imashnashi chasna atun yachayyu tukushka? ¿Imashnashi atipan tukuy chay atun yachaywa ruranakunata ruranata? ³ Payta wawamanta pacha riksinchi. Payka karpintirumi, Mariapa wawanmi, Santiagopa, Josepa, Judaspa, Simonpa wawkinmi. Paninkunapas ñukanchiwa kawsanahun nishpa.

Chasna riksishkankunarayku mana munarkakunachu payta kasunata, rikushkankunapi wiñashkanta yuyarishpankuna.

¿Imashnata ñukanchikunamanta yachak kanka? nishpa rimarkakuna.

⁴ Chasna yuyarihushkankunata yachashpan Jesuska paykunata rimarka:

Ñawpamanta pacha yaya rukunchikunaka rimapayanahun kasna: Yaya Diospa yachayninwa yachachikta tukuy parti runakuna uyashpankuna alita kasunahun. Kikin llaktanllapi mana munanahunchu kasunata.

Payta riiksikkuna ayllunkunapas mana payta kasunata munanahunchu. Chasnallatatami kankunapas ñukata riksiwashpaykichi mana kasunayawankichichu nishpa.

⁵ Paykunaka mana kirinayashpankuna Yaya Diospa kachashkan kananta, Jesuska mana atiparkachu paykunata yanapashpa atun yachaywa ruranakunata ruranata. Shuk unkushkakunallata makinta paykunapi churashpan ampirka.

⁶ Payka yapa llakirirka mana payta kirishkankunarayku. Chaymanta kuchu llaktakunapi purirka Yayan Diospa shiminta yachachinanpa.

Jesuka chunka ishkay akllashkan runankunata kacharka Yaya Diospa kamachinanmanta yachachinankunapa

(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

⁷ Shuk puncha Jesuska chay chunka ishkay akllashkan runankunata kayarka ishkay ishkayta kachananpa, Yaya Diospa shiminta yachachinankunapa. Chaymantapas paykunata yachayninta kurka supaykunata runakunamanta llukshichinankunapa. ⁸ Paykunata kamachirka:

Ñampita rihushpaykichi nima imata apaychichu, nima bulsaykichita, nima mikunaykichita, nima kullkikichita. Munashpaykichika shuk tulata apaychi urkitarinaykichipa.

⁹ Chakikichipi churarishkaykichillawa, shuk churarinata churarishkaykichillawa riychi. Ama ashwan shuk churarinaykichitaka apankichichu.

¹⁰ Chaymantapas paykunata kunarka:

Shuk llaktapi paktashpaykichi shuk runa kankunata wasinpi kayashpan chay wasillapi

kipariychi shuk llaktama rinaykichikama.
¹¹ Maykan llaktapimi Yaya Diospa shiminta mana uyanayashpankuna nima kankunata wasinkunapi kayanayashpankuna chasna llaktamantaka llukshiychi. Llukshihushpaykichi rimaychi: Yaya Diosmi kankunataka kastiganka, paypa shiminta mana uyanayashkaykichirayku. Chasna rimaychi yachanankunapa imamantami kastigay tukunkakuna.

¹² Chaymanta chay runankunaka ishkay ishkay rishpankuna yachachirkakuna runakunata mana alita rurahushkaykichitaka sakiychi Yaya Diostana kasunaykichipa nishpa.
¹³ Chaymantapas achka runakunamanta supaykunata llukshichirkakuna, achka unkushkakunata aseitewa kakushpa Yaya Diosta mañashpa ampirkakuna.

*Bawtisak Juan wañuta yuyarirkakuna
 (Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)*

¹⁴ Chay llaktakunapi kawsak runakuna tukuy Jesuspa rurahushkankunamanta kwintapayanahun. Chasna chay allpapi kamachik apu Herodespas paymanta kwintahushkankunata uyarka. Chay runakunaka tapunakurkakuna ¿pishi chay Jesuska? nishpa.

Shukkunaka yanka nirkakuna:

Chay Jesuska Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarimushka. Chayraykumi yachayninka tiyan mana atipaypakunata rurananpa.

¹⁵ Shukkunaka nirkakuna:

Chay karika ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliaschari, maykanmi kuti shamunan karka.

Shukkunaka nirkakuna:

Chay karika ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikshinami kan.

¹⁶ Chasna rimashkankunata uyashpan chay Herodeska mancharishpan pantachishpa rimarka:

Chay karika Bawtisak Juanmi, maykantami kunkanta pitichishpa wañuchichirkani. Paymi wañushkanmanta kawsarimushka nishpa.

¹⁷⁻²⁰ Chasna chay apu Herodeska rimarka, chay Juanta wañuchichishkanta yuyarishpan. Manarapas Juanta wañuchichishpanra Herodeska wawkin Felipepa warminta apirka warminrayku. Chay warmipa shutinka karka Herodias. Herodeska wawkinpa warminta apishkanrayku Juanka payta kunarka Yaya Dioska mana munanchu kachuykiwa chasna kawsanaykipa nishpa. Chasna Juan kunashkanrayku Herodiaska yapa piñarishpan payta chiknishpan wañuchichinayarka. Warminta kasushpan Herodeska makinta chakintapas watachishpan Juanta karselpi churachirka. Chasna rurashpanpas payta sumakta tapachirka karselpi mana Herodiaska wañuchichinanpa. Pay yachapayarka Juan ali rurak runa kananta, chaymantapas tukuy shunkunmanta pacha Yaya Diosta kasuk kananta. Herodeska Juanta karselpi tapachishpanpas yapa payta uyanayarka. Achka kuti shunkunpi mancharishpanpas paypa kunashkanta uyanayarka.

²¹ Shuk puncha Herodeska fiestata rurarka, wawayarishkan puncha paktarishkan-rayku. Kayachirka tukuy Galilea allpa llaktakunapi kamachik runankunata, tukuy kapitankunatapas, tukuy kullkiyukunatapas upyanankunapa mikunankunapa paywa pakta.

²² Chay fiestapi Herodiaspa shipas wawanka paykunapa chawpinkunapi sumakta baylarka. Baylahushkanta sumakta gustarkakuna. Apu Herodeska kushikushpan chay shipasta rimarka:

Alita baylashpayki kushichiwashkanki. Chayrayku kanta rimani: Tapuway imatachari munanki, ñukami kushkayki. ²³ Imatachari tapuwanki chayta kushkayki. Munashpaykika chawpi kamachihushkayni allpata kushkayki. Tukuy kay runakuna uyahushkankunapi chayta rimani shutipa paktachinaynita nishpa.

²⁴ Chaypi chay shipaska llukshishpan mamanta tapuk rirka:

¿Imatashi tapuynima? nishpa.

Mamanka aynirka:

Tapuy Bawtisak Juanpa umanta pitishpan kanta kunanpa.

²⁵ Utkalla chay shipaska kutishpan Herodesta rimarka:

Kunalla munani Bawtisak Juanpa umanta kuwanaykipa. Shutipa pitichishkaykita rikunaynipa kallanapi churashpayki kuway.

²⁶ Chayta uyashpan Herodeska yapa llakirirka. Llakirishpantata tukuy kayashkankunapa uyashkankunapi rimashkanrayku mana munarkachu llullachinata. ²⁷ Chayrayku chay ratulla kacharka shuk runanta Bawtisak Juanpa

umanta pitishpan apamunanpa. ²⁸ Chasna kachashpan chay runanka rirka karselma, maypimi Juanka taparishka karka. Chaypina kunkanta pitishpan apamurka umanta shuk kallanapi shipasta kunanpa. Payna mamanta kuk rirka.

²⁹ Chaymanta chay Juanpa runankunaka, yachashpankuna Herodes wañuchichishkanta, Juanpa aychanta apak rirkakuna allarishka urku uchkupi churashpa tapanankunapa.

*Jesуска pichka waranka runakunata kararka
(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)*

³⁰ Chaymanta chay chunka ishkey Jesuspa apostolninkunaka kutimushpankuna mushumanta tantarirkakuna Jesuswa. Chasna tantarishpankuna paypa yachayninllawa atipaypakunata rurashkankunata yachachishkankunatapas Jesusta kwintarkakuna.

³¹ Chasna kwintahushkankunapi achka runakuna paykunapi paktarkakuna. Shukkuna kutihushpankuna shukkunaka paktarkakuna. Jesuska paypa runankunapas mana atiparkakunachu samanata, nima mikunata, achka runakuna shamuhushkankunarayku. Chayta rikushpan Jesuska runankunata rimarka: Akuychi samak rishunchi maypimi mana runaka tiyanchu chaypi.

³² Chaypina paykunalla botipi rirkakuna chunllama. ³³ Achka runakuna rihushkankunata rikurkakuna. Chaypina tukuy llaktakunamanta kallpashpa kucha mayanta rishpankuna paykunara puntiru paktarkakuna, maypimi samanapa rihurkakuna.

³⁴ Jesuska botimanta llukshihushpan achka runakuna tantarishka kahukkunata rikurka. Paykunata rikushpan llakirirka mana nima pi tiyashkanrayku Yaya Diospa shiminta paykunata yachachinanpa. Mana amuyu obhakuna ñampita pantachishpa purihukkunashinami karkakuna. Chasna paykunata llakichishpan achkata Yaya Diosmanta asirtachishpa yachachirka.

³⁵ Ña chishiyahushpan runankunaka Jesusta kayllayashpankuna rimarkakuna:

Ñami chishiyahunchi. Kaypika manami nima shuk runa kawsanchu paymanta mikunata rantinanchipa. ³⁶ Kay achka runakunata kachay, kay kuchullapi kahuk llaktakunama rishpankuna mikunankunata rantinankunapa.

³⁷ Jesuska aynirka:

Kankuna karaychi kay runakunata.

Paykunaka aynirkakuna:

¿Imashnata tarinchima chasna achka mikunata chay tukuy runakunata karananchipaka? Tarishpanchipas munanchimami yapa achka kullkita chay achka runakunarayku mikunata rantinanchipa. Munanchimami shuk runa pusak kil-lata tarawashpan ganashkan kullkita nishpa.

³⁸ Jesuska tapurka:

¿Masna panta tiyan kankunapa? Rikuk riychi yachanaykichipa.

Rikuk rishpankuna aynirkakuna:

Pichka panstu, ishkay challwastullami tiyan.

³⁹ Chaymanta Jesuska rimarka:

Runakunata rimak riychi allpapi tiyarinankunapa shuk muntun shuk muntun.

⁴⁰⁻⁴¹ Chasna muntun muntun tiyarishpankuna Jesuska chay pichka panta, chay ishkay challwatapas apishpan siluma rikushpan mañarka:

Yayayni Dios, agradesini kanta kay mikunata kushkaykirayku nishpa.

Chaymanta chay pankunata, challwakunatapas paki paki rurashpan runankunata kurka chay achka runakunata karanankunapa. ⁴² Tukuy runankunawa pakta saksakta mikurkakuna. ⁴³⁻⁴⁴ Chayrunakuna mikuhukkuna karkakuna pichka waranka karikuna, mana yupashpa warmikunata wawakunatapas. Mikushkankunawasha chunka ishkay tasata untachirkakuna pan challwawa chapu puchurishkata.

*Jesuska yaku awata purirka
(Mt 14.22-33; Jn 6.16-21)*

⁴⁵ Chaymanta Jesuska runankunata rimarka:

Kankunaka puntapi riychi, ñukaka washami shamusha. Chimpahuychi botipi Betsaida llaktama. Ñukaka kiparishara kay runakunata wasinkunama kachanaynikama.

⁴⁶ Ña chay runakunata kachashkanwasha shuk urku awama sikarka Yayan Dioswa kwintananpa.

⁴⁷ Ña tutayahushpanna Jesuspa runankunaka kucha chawpipi kahurkakuna, Jesuska sapallan allpapi kiparirka. ⁴⁸ Chay kucha chawpipi runankunaka sinchita kawihushpankunatata mana atiparkakunachu chimpanata, sinchi wayraka puntankunamanta shamuhushkanrayku. Jesús chasna kahushkankunata rikushpan ña pakarihushkanpi yaku awata purishpan

paykunata kayllayarka. Runankunaka kuskata pasahuktashina rikurkakuna. ⁴⁹⁻⁵⁰ Chasna yaku awata purishpa rihukta rikushpankuna yapa mancharirkakuna. Mancharishpankuna kaparirkakuna:

¡Ay! ¿Imataya chayka shamuhun? Almachari.

Chaypina Jesuska rimarka:

Sinchikuriyichi. Ñukami kani,* ama manchariy-chichu.

⁵¹ Chaypina Jesuska botinkunapi uraykurka. Chasna uraykuhushkanllapi chay sinchi wayraka pasarirka. Chaypi runankunaka yapa mancharishpankuna rimarkakuna:

¿Imashnataya kay Jesuska wayrata pasachin? nishpa.

⁵² Jesús panta mirachishkanta rikushpankunatata shunkunkunapi manara shutipa yuyarirkakunachu Yaya Diospa Wawan kananta.

Jesuska Genesaret allpapi achka unkushkaku-nata ampirka

(Mt 14.34-36)

⁵³ Chay kuchata chimpashpankuna Genesaret allpa mayanpi paktarkakuna. Llutarishpankuna botinkunata watarkakuna. ⁵⁴ Chaymanta

sikahushkankunallapi chaypi kawsak runakunaka Jesusta riksirkakuna. ⁵⁵ Chasna

payta riksishpankuna karan wasikunapi rimashpa rimashpa kallparkakuna ñami Jesuska paktamushka nishpa. Chaypina kallarirkakuna unkushkakunata llanchamankunapi apamunata,

---

* **6:49-50** Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin

maypimi Jesuska kahurka chayma. ⁵⁶ Maypipas Jesús paktashpan uchilla llaktakunapi, atun llaktakunapi, wasikunapi, runakuna tantarina plasakunapipas, chaypi runakunaka unkushkakunata apapayanahun. Chaypina Jesusta tapurkakuna kay unkushkakunata yanapashpa churarishkayki shimillata llankachiy ampirinankunapa nishpa. Chaypina tukuy llankakkunaka ampirirkakuna.

7

Jesuka yachachin imata rurashpami alicharishka kanchi Yaya Diospa rikushkanpi
(Mt 15.1-20)

¹ Jesús Genesaret allpa mayanpi kahushpanra fariseokuna, Jerusalén llaktamanta shamushka shuk Moisespa killkashkanta yachachikkunapas chaypi tantarirkakuna. ² Paykunaka rikurkakuna Jesupa shuk runankuna ñukanchi israel runakunapa shuk kamachishkakunata mana kasushkankunata. Paykunaka mana makinkunata suma chuya yakupi mayllarishpachu mikurkakuna. ³ Chay fariseokunaka tukuy ñukanchi israel runakunapas manara mikuhushpanchi makinchikunata shuk suma chuya yakupi mayllarinchi, chasna rurashpanchi Yaya Dioska ñukanchita alicharishka kananchita rikun nishpa. Chayta rurapayanchi ñawpa yaya rukunchikuna wañupa rurashkanta achka kamachishkankunata alita katishpa. ⁴ Chasnallatata yaya rukunchikuna wañushina merkadumanta shamushpanchi manara mikuhushpanchi suma chuya yakuwa

mayllaripayanchi, chasna rurashpanchilla atipanchi Yaya Dioswa kwintanata nishpa. Chaymantapas tiyan achka kamachishkakunaka, maykankunatami yaya rukunchi wañukunamanta yachakushpanchi kasupayanchi. Shukkuna kanahun imashnami manara mikuhushpanchi suma chuya yakuwa mayllananchi tiyan tukuy pusillunchikunata, mukawakunata, tinahanchikunata, mankanchikunata, irmankanchikunata, tiyarinanchikunatapas. ⁵ Chasna kashpan chay fariseokunaka, chay Moisespa killkashkanta yachachikkunapas Jesusta tapurkakuna:

¿Imaraykuta runaykikunaka mana katihunkunachu yaya rukunchikuna wañupa rurashkankunata? ¿Imaraykuta makinkunata chuya yakupi mana mayllarishpa mikunahun?

⁶ Jesuska aynirka:

Chay Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Isaiaska kasna kankuna llullachiysikikunamanta Yaya Diospa rimashkanta killkarka:

Kay runakunaka shiminkunallowami yuyawanahun. Manami tukuy shunkunamanta pachachu yuyawanahun.

⁷ Runakunapa yachachishkankunallata katishkankunaraykumi yankamanta ñukata mañana wasipi tantarinahun kushichiwanankunapa nishpa.

⁸ Chasnami kankunaka kankichi. Yaya Diospa kamachishkanta sakishpaykichi ñawpa yaya rukuykichikunapa yachachishkankunallata katihunkichi.

9 Chaymantapas Jesuska rimarka:

Ñawpa yaya rukuykichikunapa
yachachishkankunallata kasuhushpaykichimi
Yaya Diospa kamachishkantaka mana
kasunayankichichu. ¹⁰ Moiseska Yaya Diospa
kamachishkanta kasna killkarka:

Yayaykichita mamaykichita yuyashpa kasushpa
kawsaychi.

Chaymantapas killkarka:

Maykanmi yayanta mamanta chiknishpa riman
mana ali kanankunata, chasna runataka
apuykichimi wañuchichinan tiyan nishpa.

¹¹ Chasna Yaya Dioska kamachishpantata
kankunaka chikanta yachachihunkichi.
Runakunata rimankichi: Shuk runa mamanta
yayanta pishihushpantata mana kumachu,
Yaya Diosta tukuy kullkinta kushkanranti.
Chaymanta mamanta yayanta rimama
kankunata kunayni kullkita ñami Yaya Diosrayku
kushkani nishpa. Chasna runaka alitami
rurahun nishpa rimankichi. ¹² Chasna

rimashpaykichimi yachachinkichi wawakuna
manana yayankunata yanapanankunapa.

¹³ Yaya Diospa kamachishkanta sakinkichi
manana ruranaykichipa. Chayranti yaya
rukuykichikuna wañupa yachachishkanku-
natana yachachinkichi runakuna chaykunatana
kasunankunapa. Chasnashinami achka Yaya
Diospa kamachishkankunatapas sakishpaykichi
chikantana yachachinkichi nishpa Jesuska chay
fariseokunata, chay shuk yachachikkunatapas
rimarka.

¹⁴ Chaymanta chay achka runakunata kayashpan Jesuska kutikashka paykunatana rimarka:

Alita uyawaychi yachakunaykichipa.
¹⁵ Kankunaka rimankichi: Makinchita chay ñawpa kamachishkankunashina mana mayllashpanchika ña uchata rurahunchi nishpa. Ñukaka kankunata rimani: Makikichita mana mayllashpa mikushpaykichipas mana uchata rurankichichu. Ashwan shunkuykichipi mana ali yuyarihushkaykichita rurashpaykichimi shuti uchata rurankichi. ¹⁶ Tukuy kay yachachihushkaynita alita uyashpa yachakuychi.

¹⁷ Chasna rimashkanwasha Jesuska chay runakunata sakimushpan shuk wasipi yaykurka. Chaypi paypa runankunaka payta tapurkakuna: ¿Ima ninayashkankitaya chay yachachishkaykiwa?

¹⁸⁻¹⁹ Jesuska paykunata aynishpan rimarka:

¿Kankunapas manachu asirtashkankichi chay rimashkaynita? Tukuy mikushkanchika wiksanchima rin. Chaymanta llukshin aychanchimanta. Mana yaykunchu shunkunchipika yuyayninchita waklichinanpa. Chayrayku mana mayllashpa mikushpaykichipas mana uchata rurankichichu.

Chay rimashkanwami ninayan: Tukuy mikunami ali kan.

²⁰ Chaymanta Jesuska rimashpalla katirka: Shunkuykichipi kahuk mana ali yuyarishkaykichita rurashpaykichi shuti uchayankichi.
²¹⁻²² Manara millaypata rurahushpaykichira shunkuykichipi yuyarinkichi chay millaypata ruranaykichipa. Chaymanta tukuy chay

millaypakunata rurankichi. Chay millaypa ruranakuna kanahun: Shuk warmiyu kari shuk warmiwa musayana, shuk kusayu warmi shuk kariwa musayana, chaymanta tukuywa musayanakuna, shuk runata chiknishpa wañuchina, shuwana, shuk runakunapata munarishpa kawsana, tukuy millaypakunata rurashpa kawsana, shukkunata llullachishpa kawsana, munashkanchillata rurashpa kawsana, tukuy rikushkanchita munarishpa kawsana, mana alita yuyarishpa shukkunata washanchashpa kawsana, ñukami kani shuk runakunamanta ashwan alita rurak runa nishpa kawsana, chaymantapas tukuy mana alita yuyarishpa kawsana. ²³ Tukuy chasna ruranakunami ucha kanahun. Shunkuykichipi millaypa yuyarishkaykichita rurashpaykichimi tukuy chaykunata rurankichi. Manami uchata rurankichichu, makikichita mana mayllashkaykichirayku.

Shuk mana israel warmi Jesusta tapurka yanapanpa

(Mt 15.21-28)

²⁴ Chaymanta Jesuska runankunawa pakta kay Israel allpanchimanta llukshishpan Tiro llakta kuchuma rirkakuna. Chaypi paktashpankuna shuk wasipi yaykurkakuna runakuna paktashkankunata mana yachanankunapa. Chasna rurashpankunapas shuk ratulla tukuy runakuna yacharkakuna Jesuska chay wasipi kahushkanta. ²⁵⁻²⁶ Chaypi shuk mana israel warmipas Jesusmanta yacharka. Payka Sirofenisiamanta warmi karka. Chay warmipa

shipas wawanpi supay yaykushka karka. Mamanka Jesús chay wasipi kahushkanta yachashpan wasima yaykushpan puntanpi kunkurik rirka. Chaypi Jesusta tapurka:

Yachachik, wawaynimanta supayta llukshichiy nishpa.

²⁷ Chaypi Jesuska chay warmita rimarka:

Manara chikan runakunata ampishpaynira israel runa masinikunatara yanapanayni tiyan. Alita yuyariy. Manara allkunchikunata karashpanchimi puntiru wawanchikunatara karanchi saksanankunapa. Manami paykunata mikunankunata kichunchichu allkunchikunata karananchipa.

²⁸ Chaypi chay warmika mana payta sakishpan aynirka:

Ari yachachik, alita rimashkanki puntiru wawanchikuna mikunankuna tiyan nishpa. Chasna kashpanpas wawanchikuna mikuhushpankuna allkunchikuna wicharishkakunata mikunahun. Chikan runakunamanta warmi kashpaynipas kay shipas wawaynita ampipay nishpa.

²⁹ Chaypina Jesuska aynirka:

Alitami rimawashkanki. Chayrayku kunanka wasikima kutiy, ñami wawaykimanta chay supayta llukshichishkani.

³⁰ Chay warmika wasinma kutishpan shipas wawanta alitana puñunanpi tiyahukta rikuk rirka, ña chay supayka paymanta llukshishkanrayku.

Jesuska ampirka shuk runa mana uyanata nima rimanata atipakta

(Mt 15.29-31)

³¹ Chaymanta chay Tiro llakta kuchumanta llukshishpankuna Jesuska runankunawa Sidón llaktama rirkakuna. Chaymanta Galilea kucha mayanma kutirkakuna, Dekápolis shutiyu allpama. ³² Chaypi paktashpan shuk runakuna shuk runata mana uyanata, nima rimanata atipakta Jesusma aparkakuna. Chaypi Jesusta tapurkakuna makinta churashpa chay runata ampinanpa. ³³⁻³⁴ Chaypina Jesuska payta pusharka chay achka tantarishka runakunamanta kinkrayma. Chaypi atunta samashpan awama rikushpan makinwa chay runata rinkrinpi tupachirka. Llawsanwa makinta ukuchishpan chay runapa kallunpi tupachirka. Chaymanta Jesuska rimarka:

Efata.*

Chay ninayan paskariy. ³⁵ Chasna rimashkanllawa chay mana uyak nima rimanata atipak runapa rinkrinta kalluntapas ampirka. Chaypina chay runaka alina karka, alitana uyarka, alitana rimarka. ³⁶ Chaymanta Jesuska chay ampishkanta rikuk runakunata rimarka, nima pita kwintanankunapa chay karita ampishkanmanta. Chasna rimashpantata mana kasushpa ashwanta kwintarkakuna. ³⁷ Atunta mancharishpa kushikushpankuna rimarkakuna:

Rikuychi kay Jesuspa rurashkanta tukuy yapa ali kananta. Mana uyak runatapas ampin, mana rimanata atipaktapas rimachin.

8

---

* **7:33-34** Efata kan arameo shimi. Jesuska arameo shimita rimak karka.

*Jesuska chusku waranka runakunata kararka
(Mt 15.32-39)*

¹ Shuk puncha kutikashka achka runakuna Jesuswa tantarirkakuna. Chaypina mikunankunaka tukurishpan yarkaywa kahurkakuna. Chasna kahushkankunata rikushpan Jesuska paypa runankunata kayashpan rimarka:

² Llakichini kay runakunata. Ña kimsa punchata katiwahunkuna, mana tiyanchu nima ima mikunankunapa. ³ Karu llaktankunamanta shamushkakuna. Chayrayku mana karashpa wasinkunama kachashpaynika yarkaywa sampayashpankuna wañunayankakuna ñampita rihushkankunapi.

⁴ Chaypi runankunaka Jesusta aynirkakuna: ¿Imatata karanchima paykunata kay nima maykan kawsahushkanpika? Kaypika mana kawsanchu nima shuk runa paymanta mikunata rantinanchipa.

⁵ Chaypina Jesuska paykunata tapurka:

¿Masna panta tiyan kankunapa?

Paykunaka aynirkakuna:

Kanchis panllami tiyan.

⁶ Chaymanta Jesuska rimarka tukuy chay runakunata tiyarinankunapa allpapi. Chaypina chay kanchis pankunata apishpan Yayan Diosta agradesirka. Chasna agradesishkanwasha paki paki rurashpan chay panta runankunata kurka chay achka runakunata karanankunapa.

⁷ Chaymantapas masna uchilla challwakunapas tiyarka. Chaytapas Jesuska chasnallatata rurarka. Yayan Diosta agradesishpan runankunata kurka chay achka runakunata

karanankunapa. ⁸ Chasna karashpankuna tukuy saksakta mikurkakuna. Mikushkankunawasha pan challwa puchurishkata kanchis tasata untachirkakuna. ⁹ Chay achka runakuna mikushkakunaka karkakuna chusku waranka parti. Mikushkankunawasha Jesuska paykunata rimarka:

Wasikichima kutiychi.

¹⁰ Chaymantana paypa runankunawa shuk botipi uraykushpankuna Dalmanuta allpama rirkakuna.

Fariseokunaka Jesusta tapurkakuna Yaya Diospa yachayninwa rurashkanta rikuchinanpa (Mt 16.1-4; Lk 12.54-56)

¹¹ Fariseokunaka shamushpankuna Jesusta tapurkakuna:

Shutipa Yaya Diospa kachashkan kashpaykika ñukanchirayku ruray Yaya Diospa yachayninwa shuk nima ima uras rikushkanchita.

Chasna tapurkakuna yapa runakunata riksichinayashpankuna mana Yaya Diospa kachashkan kananta. ¹² Mana chay runakunaka kirinayashpankuna Jesuska llakirishpan atunta samashpan pay kikinlla nirka: ¿Imaraykushi kay runakunaka Yaya Diospa yachayninwa ruranaynita rikunayanahun? Chay tapukkunatana rimarka:

Kankunata rimani, tapuwashpaykichipas Yaya Diospa yachayninwa rurashkaynita rikuchinaynipa, manami rurashanchu.

¹³ Chaypina washayamushpan chunllalla paykunata sakimurka. Chaymanta runankunawa pakta shuk botipi uraykurka chay kuchata chimpanankunapa.

Jesuska yachachin fariseokunapa yachachinankunata mana kasunankunapa

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Chay runankunaka kuchata chimpahushpankuna yuyarirkakuna kunkamushkanchimi pankunata apamunata. Shuk panllatami apahunchi nishpa. ¹⁵ Chaypina Jesuska sumakta kunashpan yachachirka:

Alita uyawaychi, ama munaychichu fariseokunapa nima Herodesta katikkunapa levadurata.

¹⁶ Chasna Jesús levaduramanta rimashpan maykanwami chapushpa panta punkichinchi chay runankunaka rimarkakuna paykunapura:

Mana achka panta apamushkanchiraykumi chasna ñukanchita rimahun.

¹⁷ Jesuska chasna rimahushkankunata yachashpan rimarka:

¿Imaraykuta kankunapura pan mana tiyanchu nihunkichi? Mana chay panta kunkashkaykichimantachu kankunata rimahuni.

¿Manarachu atipankichi asirtanata? ¿Manachu yuyayyu kankichi? ¹⁸ ¿Manachu rikushkankichi rurashkaynita?

¿Manachu uyashkankichi yachachishkaynita? ¹⁹ ¿Manarachu asirtankichi pichka panllawa pichka waranka runakunata karashkaynita? ¿Masna tasatata untachirkankichi puchurishkata?

Paykunaka aynirkakuna:

Chunka ish kay tasatami untachirkanchi.

²⁰ Chaymanta Jesuska rimarka:

Kutikashka karashpaynika kanchis panwa chusku waranka runakunata, ¿masna tasatata untachirkankichi puchurishkata?

Paykunaka aynirkakuna:
Kanchis tasatami untachirkanchi.

²¹ Chaypi Jesuska rimarka:

¿Manarachu asirtankichi Yaya Diospa yachayninwa kahushkaynita?

Jesuska ampirka shukwiskuta Betsaida llaktapi

²² Chaymanta Jesuska runankunawa rishpan Betsaida llaktapi paktarkakuna. Chaypi Jesusma pushamurkakuna shuk wisku runata. Jesusta tapurkakuna chay wiskuta llankashpan ampinanpa. ²³ Chaypina Jesuska chay wisku runata makinmanta apishpan chay llakta kanchama pusharka. Chaypi llawsanwa makin puntata ukuchishpan chay wiskupa ñawinta llankarka. Chaypina Jesuska tapurka:

¿Atipankichu rikunata? ¿Imakunata rikunki?

²⁴ Chay wiskuka aynirka:

Ari, rikunimi runakunata purihukkunata; mana yapa alitachu rikuhuni, kaspikunatashinami rikuhuni.

²⁵ Kutikashka ñawinta llankarka. Chay llankashkanllawa chay runaka alina kipurirka. Tukuy imatapas shutillatana rikurka.

²⁶ Chaymanta Jesuska chay runata kunashpan wasinma kacharka:

Kuskata wasikima kutiy. Ama kay llakta chawpita pasankichu.

*Pedroka rimarka Jesús Yaya Diospa
Kachashkan Kishpichik kananta*

(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

²⁷ Chaymanta Jesuska runankunawa purishpan rirka chay Sesarea Filipino shutiyu llaktama. Chay

ñampita rihushpankuna Jesuska runankunata tapurka:

Runakuna kwintashpankuna ¿pimi kani ninahunmaya?

²⁸ Paykunaka aynirkakuna:

Shukkunaka ninahunmi Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarishka kanaykita. Shukkunaka ninahunmi ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliaschari kanaykita, maykanmi kuti shamunan karka. Shukkunaka ninahunmi shuk ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikchari kawsarishka kanaykita.

²⁹ Chaymanta paykunatana tapurka:

¿Kankunaka pimi kani niwankichitaya?

Pedroka aynirka:

Kanmi kanki Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik.

³⁰ Chaypina Jesuska rimarka:

Ama nima pita rimankichirachu ñuka Yaya Diosmanta shamushkaynita.

Jesuska wañunanmanta kawsarimunamantapas rimarka

(Mt 16.21-23; Lk 9.22-27)

³¹ Chaymanta Jesuska paypa runankunata yachachirka: Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa yapa parisinayni tiyan. Ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, saserdotekunapa apunkunapas, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas yapa chikniwashpankuna parisichiwankakuna. Chasna chikniwashpankuna wañuchiwankakuna.

Wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarisha.

³² Chay parisinanmanta shutillata Jesuska rimarka nima pakashpa. Chasna uyashpankuna Pedroka Jesusta chaynikstuma pushashpan rimarka:

Ama chasna rimaychu Yachachik.

³³ Chaypina Jesuska tikrarishpan runankunata rikushpan piñashpa Pedrota rimarka:

Anchuriy ñukamanta supaykunapa apunshina rimak. Chasna rimawashpaykimi mana Yaya Diospa munashkantachu rimawahunki, ashwan runapa yuyarinanllatami rimawahunki.

³⁴ Chaymanta Jesuska runankunata, payta kati-huk runakunatapas kayashpan rimarka:

Kankuna ñukata katinayawashpaykichika ama kankuna kikin munashkaykichita ruraychinachu. Kankunata chiknik runakuna piñarishpa wañuchinayahushpankunapas ñukallata katiwaychi. ³⁵ Maykanmi wañuyta manchashpan sakiwan, chayka manana atipanchu ñukawa wiñaypa kawsanata. Maykanmi mana sakishpa ñukata katiwahushpan chaymantapas Yaya Diospa suma ali shiminta yachachihushpan chikninata wañuytapas parisin, chayka wiñaypami Yaya Dioswa kawsanka. ³⁶ ¿Imata valin

shuk runa tukuy kay mundupi tiyashkata apinanpa? Tukuy chaykunaka mana yanapanchu wañuymanta kishpinanpa. ³⁷ Maska kullkitapas kunayashpaykichika manami atipankichichu rantinata chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsanata.

³⁸ Shuk kankunamanta kay millaypata rurak, mana kiriwak runakunapa puntanpi

pinkarima ñukata katiwahushkanta rimanata, chaymantapas shiminita yachachinata. Chasna runataka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapas kay allpama kutikashka shamushpayni rimasha mana ñukapa kananta. Chay punchaka Yaya Diospa paypa atun yachayninwa tukuy paypa angelkunawa pakta kutikashka shamusha.

9

¹ Chaymanta Jesuska rimarka:

Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta kaypi kahukkunaka manara wañuhushpaykichira rikunkichimi Yaya Dios atun yachayninwa kay allpapi kamachihushkanta.

*Jesuska suma chuyahlla rikunayu tukurka
(Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)*

² Sokta punchamanta Jesuska shuk atun urku awama sikarka. Kimsa runankunallata pusharka Pedrotta, Santiagotta, Juantapas. Chay urkupi kahushpankuna Jesús chikanyahushkanta rikurkakuna. ³ Churarishkanka utkumanta yapa yura, mana rikuyta suma chuya tukurka. ⁴ Chaypina chay kimsa runankunaka rikurkakuna chay ñawpa yachachikkuna Eliasta, Moiestapas Jesuswa kwintahukkunata. ⁵⁻⁶ Paykunata rikushpankuna yapa mancharirkakuna. Chaypi Pedroka Jesusta rimarka:

Yachachik, alitami kaypi kahunchi. Kunanka aku rurashu kimsa tampukunata, shukta kanrayku, shuktaka Moiesrayku, shuktaka Eliasrayku.

Pedroka yapa mancharishpan chasna rimarka.

7 Chasnallapi shuk puyuka llantuyachishpan llantupina kiparirkakuna. Chay puyu chawpimanta Yaya Diospa rimahushkanta uyarkakuna:

Kay Jesusmi munashkayni Wawayni kan. Kasuychi payta.

8 Shuk ratumanta chay kimsa runankunaka alita rikushpankuna Jesusta sapallantana rikurkakuna. Nima Elias, nima Moisés tiyarkanachu.

9 Chay urkumanta uraykumuhushpankuna Jesuska paykunata kunarka:

Kay urkupi rikushkaykichita ama nima pita kwintankichirachu ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa wañushkaynimanta kawsarinaynikama.

10 Chayrayku paykunaka manara nima pita kwintarkakunarachu. Chasna Jesús wañushkanmanta kutikashka kawsarimunanta rimashkanta uyashpankuna runankunaka mana asirtashpankuna tapunakurkakuna:

¿Ima ninayantaya chay rimashkanwa?

11 Chaypina Jesusta tapurkakuna:

¿Imaraykutaya Moisespa killkashkanta yachachikkunaka rimanahun, manara chay chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka shamuhushpanra ñawpa yachachik Eliasrami shamunka nishpa?

12-13 Jesuska paykunata aynirka:

Shutipami chay Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikka rimarka: Manarapas Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka shamuhushpanra shuk ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliasshinami shamunka. Tukuy runakunatami

yachachinka shunkunkunata alicharinankunapa chay Kishpichiktana kasunankunapa nishpa.

Ñukaka kankunata rimani, ñami shamushka chay Eliasshina yachachikka. Runakuna mana payta riksishpankuna chiknishpa parisichishkakuna. Chasnallatami ñukamanta Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi riman: Yaya Diospa Kachanan Runa yapa parisinan tiyan. Runakunaka paytapas mana kasunayashpankuna parisichishpa wañuchinkakuna nishpa.

*Jesuska ampirka supay yaykushka wawata
(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)*

¹⁴ Chaymanta Jesuska chay kimsa runankunawa urkumanta uraykumuhushpankuna chay shuk runankuna kahushkankunapi paktak rirkakuna. Chasna paktashpankuna achka runakuna muyukta kahukkunata tarik rirkakuna. Chaypipas Moisespa killkashkanta shuk yachachikkunaka rimanakurkakuna Jesuspa runankuna kiparishkakunawa.

¹⁵ Chasnallapi Jesusta rikushpankuna tukuy kallpamurkakuna tinkunankunapa, sumakta payta yuyashpankuna.

Rikuychi Jesús paktamuhukta nishpa rimarkakuna.

Paktashpankuna rimarkakuna:

¿Ñachu shamushkanki Yachachik?

¹⁶ Ñami shamushkani aynishpan Jesuska paykunata tapurka:

¿Imatata runaynikunawa rimanakuhunkichi?

¹⁷ Shuk runa chaypi kahukka aynirka:

Yachachik, wawaynitami apamushkani. Supay yaykushka kahushpanmi mana atipanchu rimanata. ¹⁸ Maypipas kahushpan chay supayka wawaynita apishpan allpama urmachin. Putsku shiminmanta llukshin, kirunkunatapas trak trak kanirin. Lismayachishpan sinchiyarishkana kiparin. Runaykikunata rimashkani chay supayta wawaynimanta llukshichinankunapa. Manami atipashkakunachu.

¹⁹ Chaypi Jesuska tukuy runakunata rimarka:

Mana ñukapi sinchikuk runakuna, ima uraskamataya kankunawa kiparishpa yachachishkaykichi. Apamuychi chay wawata.

²⁰ Chaymanta chay wawata Jesusma aparkakuna. Chaypina chay supayka Jesusta rikushpan chukchuchishpan chay wawata allpapi urmachirka. Chay wawaka kuchpari kuchpari tukushpan putsku shiminmanta llukshirka. ²¹ Chaypina Jesuska chay wawapa yayanta tapurka:

¿Maytukuy unaytata chasna kawsan kay wawaykika?

Yayanka aynirka:

Wawastumanta pachami chasna kawsan. ²² Chay supayka wawaynita wañuchinayashpa achka kuti ninapi yakupipas urmachishka. Chayrayku kanta mañani atipashpaykika llakichishpayki ampipay.

²³ Chaypi Jesuska aynirka:

¿Imaraykuta ninki atipashpaykika? Tukuytami atipani ruranata ñukapi sinchikurikraykuka.

²⁴ Chaypina chay wawapa yayanka llakiywa rimarka:

Ñukaka chayra kirihuni kanta. Chayrayku yanapaway ashwan shunkuynimanta pacha kanpi sinchikurinaynipa.

²⁵ Jesuska rikushpan yapa achka runakuna tantarihushkankunata, chay mana uyanata nima rimanata atipachik supayta sinchi shimiwa kamachirka:

Millaypa supay, kay wawamanta llukshiy alita uyananpa, alita rimananpana. Ama kuti kil-lachinkinachu kay wawata.

²⁶ Chaypina chay supayka kaparishpan chay wawata kuchpachishpa urmachirka. Chaywasha llukshishpan wañushkatashina sakirka. Chayta rikushpankuna chay runakunaka rimarkakuna:

Ñami wañushka nishpa.

²⁷ Chasnallapi Jesuska makinmanta apishpan chay wawata atarichirka. Chaypina chay wawaka shayarimurka.

²⁸ Chaymanta Jesuska shuk wasipi yaykuk rirka. Chaypi runankunallawa kahushpan payta tapurkakuna:

¿Imaraykutaya mana atipashkanchichu ñukanchika chay supayta llukshichinata chay wawamanta?

²⁹ Jesuska aynirka:

Sinchi kan chasna supaykunata llukshichinapaka. Yaya Diosta kasushpa sumakta mañashpanchirami atipanchi llukshichinata chasna supaykunataka.

*Jesuska kutikashka rimarka wañunanmanta
(Mt 17.22-23; Lk 9.43-45)*

³⁰⁻³¹ Jesuska runankunawa chay llaktakunamanta llukshishpan Galilea allpa chawpita rirkakuna. Jesuska mana munarkachu nima pi yachananpa Galileapi kahushkanta, runankunallata yachachihushkanrayku. Chaypina runankunata rimarka:

Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kashpayni-pas chikniwak runakunami apichiwashpankuna parisichishpa wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarisha.

³² Chasna Jesuska alita rimashpantata paypa runankunaka mana asirtarkakunachu. Mana asirtashpankunatata mancharishpankuna mana payta tapurkakunachu.

Jesuska yachachin maykanmi tukuymanta ashwan yachayyu kan

(Mt 18.1-5; Lk 9.46-50)

³³⁻³⁴ Ñampipi rihushpankuna Jesuspa runankunaka tapunakurkakuna paykunapura: ¿Pishi ashwan yachak kan ñukanchipuramanta? nishpa.

Kapernaum llaktapi paktashpankuna shuk wasipi yaykurkakuna. Ña wasipi kahushpankuna Jesuska paykunata tapurka:

¿Imatataya tapunakushpa shamuhurkankichi ñampipi?

Chaypina pinkarishpankuna mana aynirkakunachu nima imata. ³⁵ Chaymanta Jesuska tiyarishpan chay chunka ishkay runankunata kayarka payta kayllayanankunapa. Kayllayashpankuna rimarka:

Shutipa kankunapuramanta shuk ali kanayashpanka Yaya Diospa rikushkanpi, ama

munachun kamachik tukunata, ashwan tukuy runa masinkunata yanapashpalla kawsanan tiyan.

³⁶ Chaypina Jesuska shuk wawata makinmanta apishpan chawpinkunapi shayachirka. Chay wawata ukllarishpan runankunata nirka:

³⁷ Maykanmi yuyawashpan shuk wawata yuyashpa wasinpi yaykuchin, chayka ñukatami yaykuchiwan. Maykanmi ñukata yaykuchiwan, chayka kachawak Yayayni Diostapas yaykuchinmi.

³⁸ Chaypi Juanka nirka:

Yachachik, shuk runata rikushkanchimi supaykunata llukshichihukta, Jesuspa yachayninwami llukshichini nishpa. Mana ñukanchiwa pakta purik kashpan chay runata kunashkanchi manana chasna rurananpa.

³⁹ Chaypina Jesuska nirka:

Ama chasna rimaychichu chay runata. Maykan runami yachayniwa chasna supaykunata llukshichin, chay runaka manami rimankachu mana ali kanaynita. ⁴⁰ Maykankunami ñukanchikunata mana chikninahunchu, chaykunaka ñukanchita ashwan yanapanahunmi. ⁴¹ Maykanmi kankunata yakullatapas upyachishpanka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikta katiwahushkaykichirayku chay runataka Yaya Diosmi chasna rurashkanmanta kushichinka.

Jesuska yachachin shuk runa masinta uchata rurachishpan yapa kastigarishka kananta (Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

⁴² Ñukaka kankunata rimani: Maykanmi shuk wawa chayra katiwahukta uchata rurachin, paytaka Yaya Diosmi chaymanta ashwan sinchita kastiganka. Ashwan ali kama, kunkanpi atun rumiwa watashpa wichuy tukushpan chawpi yakupi, mana chay wawata uchata rurachinanpa.

⁴³⁻⁴⁴ Imapas kanta uchata rurachinayashpanka sakiy. Makiki kanta uchata rurachinayashpanka pitishkashina mana kasushpa sakiy. Mana ishkanti makikiwa chay nina mana wañukma rinaykipa, ashwan alimi kama shuk makiyullashina Yaya Dioswa kawsanaykipa.

⁴⁵⁻⁴⁶ Chakiki kanta uchata rurachinayashpanka pitishkashina mana kasushpa sakiy. Mana ishkanti chakikiwa chay nina mana wañukma rinaykipa, ashwan alimi kama shuk chakiyullashina Yaya Dioswa kawsanaykipa.

⁴⁷⁻⁴⁸ Chaymanta ñawikiwa imatapas rikushpayki uchata ruranayashpaykika ñawikita surkushkashina sakiy. Mana ishkanti ñawikiwa chay nina mana wañukma rinaykipa, ashwan ali kama shuk ñawiyullashina Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsanaykipa.

⁴⁹ Mana yankachu kankunata rimashkani chay sinchi shimikunata. Imashnami ñukanchi aychata kachiwa alichanchi, ninapi chayachinchi mikunanchipa, alita wakaychananchipapas, chasnashinami Yaya Dioska kankunata ninashina parisinakunawa alichanan tiyan allilata rurashpa kawsanaykichipana. ⁵⁰ Shukwa shukwa yuyanakushpa kawsashpaykichika ali kachiwa kachincharishkashinami kankichi.

Shuk ali kachi chamu tukushpan manana nima imarayku valinnachu. Chayrayku kuyrariychi yuyanakushpa, kushilla, shuk yuyayllawa kawsanaykichipa.

10

Jesuska yachachin karika warminwa, warmipas kusanwa mana sakinakunankunapa (Mt 19.1-12; Lk 16.18)

¹ Chay Kapernaum llaktamanta llukshishpankuna Jesuska runankunawa Judea allpama rirka. Chaymanta rirkakuna Jordán yaku chimpama. Chaypi paktashpankuna kutikashka achka runakuna tantarishpankuna Yaya Diospa shiminta yachachirka imashnami yachachipayan. ² Chaypi shuk fariseokunaka Jesusta pantachichinayashpankuna Yaya Diospa shiminmanta chikanta rimananpa nishpa, payta tapurkakuna:

Shuk karika warminta sakishpanka ¿alichu kama?

³ Payka aynirka:

¿Imatata Moiseska kankunata yachachirka?

⁴ Paykunaka aynirkakuna:

Moiseska ñukanchita yachachirkami, shuk karika warminta sakinayashpanka apunkunapa puntanpi shuk sakina killkata kushpanrami atipama sakinata nishpa.

⁵ Jesuska paykunata aynirka:

Kankuna yapa millaypa shunkuyu kashpaykichimi Yaya Diosta mana kasunayashpaykichi Moiseska chasna kamachishkata killkarka.

⁶ Puntiru Yaya Dioska siluta, punchata, allpata,

tukuy imakunatapas rurahushpan karita warmitapas rurarka. ⁷ Ñawpamanta pacha kasnami killkarishka kan:

Yaya Dios karita warmita rurashkanrayku tukuy kari shuk warmita apishpan yayanta mamanta sakinan tiyan warminwana tantaylla kawsananpa. ⁸ Chasna tantanakushpankuna shuk aychashinallana kanahun Yaya Diospa rikushkanpika. Manana ishkaynachu kanahun nishpa.

⁹ Chasna Yaya Dios paykunata tantachishkanrayku mana alichu nima karika warminta, warmipas kusanta sakinanpa.

¹⁰ Wasinkunama kutishpankuna runankunaka Jesusta chay rimashkanmanta tapurkakuna:

¿Imatataya yachachinayashkanki chay rimashkaykiwa?

¹¹ Jesuska aynirka:

Shuk kari warminta sakishpanka shuk warmitana warmiyashpanka chasnaka uchatami ruran.

¹² Chasnallatatami shuk warmipas kusanta sakishpan shuk runatana kusayashpanka chasnaka uchatami ruran.

*Jesuka wawakunata kuyashpan paykunarayku Yayan Diosta mañarka
(Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)*

¹³ Chaymanta shuk yayakunaka wawankunata Jesusma apamurkakuna, makinwa llankashpan Yaya Diosta paykunarayku mañananpa. Jesuspa

runankunaka rikushpankuna piñarishpa paykunata arkarkakuna mana Jesusta kayllayanankunapa kasna nishpa:

Ama wawaykichikunata Jesusma apamuychichu. Paytami killachinkakuna.

¹⁴⁻¹⁵ Chayta rikushpan Jesuska piñarishpan rimarka:

¿Imaraykuta chasna rimankichi? Ashwan kayaychi wawakunata ñukama shamunankunapa. Ama chay wawakunata arkaychichu. Wawakunashina ñukapi sinchikuk ñukata kiriwak runakunallami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankakuna. Alita uyawaychi. Maykanmi mana wawakunashina ñukata yuyawashpa kasuwan, chayka manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankachu.

¹⁶ Chasna rimashpan Jesuska wawakunata shukllankama shukllankama kuyashpa markarka. Makinwa llankashpan rimarka Yayan Dios paykunata yanapashpa kushichinanta.

*Shuk kullkiyu runa Jesuswa kwintarka
(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)*

¹⁷ Jesuska runankunawa shuk llaktama rihushpan shuk karika kallpashpa Jesuspa puntanpi kunkurik shamurka. Chaypi tapurka:

Ali yachachik, rimaway ¿imashna rurashpaynita atipaynima Yaya Dioswa wiñaypa kawsanata?

¹⁸ Jesuska aynirka:

¿Imaraykuta rimawanki ali kanaynita? Mana nima shuk ali runa tiyanchu. Yaya Diosllami ali kan. ¹⁹ Kanka ñami yachanki Yaya Diospa

kamachishkankunata: Ama runa masikita wañuchiychu. Ama shuk warmiwa musayaychu. Ama shuwaychu. Nima pimanta llullashpa rimaychu. Ama nima pita llullachiychu. Yayaykita mamaykita yuyashpa kasushpa kawsay nishpa.

²⁰ Chaypi chay karika aynirka:

Yachachik, wawamanta pacha tukuy chay Yaya Diospa kamachishkanta kasushpa kawsashkani.

²¹ Chaypina Jesuska payta kuyashpa rikushpan nirka:

Alitami rurashkanki. Ashwan shukta Yaya Dioska munan ruranaykipa. Rantichikriy tukuy imaykikunata. Chay kullkitaka nima imayu runakunata kuy. Chasna rurashpaykimi silupi achka imayushina tukunki. Chasna rurashkayki-washa shuti katiway.

²² Chasna Jesús rimashpan chay runaka yapa llakirirka. Yapa achka imayu kashpan mana munarkachu tukuy imankunata rantichishpa kunata. Chayrayku llakirishpa wasinma kutirka.

²³ Jesuska washanma rikushpan runankunata rimarka:

Maytukuy sinchita kan kay kullkiyukunaraykuka Yaya Diospa kamachishkankuna tukunankunapa.

²⁴ Chay shimita uyashpankuna runankunaka mancharirkakuna. Chaypi Jesuska kutikashka nirka:

Wawkinikuna, sinchimi kan Yaya Diospa kamachishkan tukunapa. ²⁵ Shuk atun wiwa kamilluka manami atipamachu pasanata shuk aguhapa uchkunstuta. Chasnallatatami shuk

runaka kullkinllapi yuyarishpanka manami atipankachu Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsanata.

²⁶ Chasna Jesús rimashpan runankunaka ashwanta mancharishpankuna tapunakurkakuna:

Chasna kashpanka ¿pishi atipanka kishpichiy tukunata Yaya Diospa ali kamachihushkanpi kawsananpa? nishpa.

²⁷ Chaypi Jesuska alita rikushpan paykunata nirka:

Nima pi atipanchu kishpichirinata pay kikinta. Yaya Diosllami atipan runakunata kishpichinata paypa ali kamachihushkanpi kawsanankunapa. Payllami yachayninwa atipan tukuyta ruranata.

²⁸ Chaypina Pedroka rimarka:

Ñukanchika sakishkanchimi tukuy ñukanchipa tiyashkanta kanta katinanchiranti.

²⁹⁻³⁰ Jesuska aynirka:

Alita uyawaychi. Shuk runa ñukata katiwahushkanrayku, ñuka kishpichik kanaynita yachachihushkanrayku wasinta, wawkinkunata, paninkunata, turinkunata, ñañankunata, mamanta, yayanta, wawankunata, chakrankunatapas sakishpanka Yaya Diosmi payta kunka sakishkanmanta ashwan achka wasinkunata, wawkinkunata, paninkunata, turinkunata, ñañankunata, mamankunata, wawankunata, chakrankunatapas. Kay allpapi kawsahushpaykichira chasna kuy tukuna kashpaykichipas chayka kankami runakuna kankunata chiknishpa parisichihushkankunapi. Chaymanta chay chapahushkaykichi mushu

mundupi wiñaypa Yaya Dioswa kawsankichina.
³¹ Kunanka shukkuna maykankunami paykuna kikinkunamanta yuyarinahun, tukuymanta ashwan ali kanankunata, shuk punchami paykunaka yapa pinkarinkakuna. Shukkunaka maykankunami runakunapa rikushkanpi mana ali kanankunata rikurinahun, paykunataka Yaya Diosmi rimanka yapa ali kanankunata.

Jesuka kimsaynin kuti rimarka wañunanmanta, kawsarinanmantapas
(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

³² Jerusalén llaktama rihushpankuna Jesuka runankunata ñawparka. Paykunaka washanlla mancharishpa llakirishpa katirkakuna, Jerusalenpi kawsak runakunaka Jesusta chikninankunata yuyarishpankuna. Shuk payta katikkunapas manchaywa katirkakuna. Chaypina Jesuka chay chunka ishkay runankunata chaynikstuma pushashpan rimarka payta wañuchinankunamanta. ³³ Kasnami nirka:

Ñami yachankichi Jerusalén llaktama rihushkanchita. Chaypi chiknik runakunaka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata apiwankakuna saserdotekunapa apunkunata, Moisespa killkashkanta yachachikkunatapas kuwanankunapa. Chaypina paykunaka tantarishpankuna shuk yuyayllawa ñukata wañuchiwanayankakuna. Chasna wañuchiwanayashpankuna romano runakunata kuwankakuna. ³⁴ Paykunaka yapa asichiwankakuna, tyukawankakuna, sinchita asutiwankakuna, chaymanta wañuchiwankakuna.

Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa
punchamantami kawsarisha.

*Santiago wawkin Juanwa Jesusta tapurkakuna
yachayninta kunanpa*

(Mt 20.20-28)

³⁵ Chaypi Sebedeopa wawankuna Santi-
tiago Juanpas Jesusta kayllayashpankuna
rimarkakuna:

Yachachik, kanta tapunayanchi ¿atipankimachu
ñukanchita yanapanata shuk imawa?

³⁶ Payka aynirka:

Rimawaychi ¿imawata munankichi yana-
panaynita? nishpa.

³⁷ Paykunaka tapurkakuna:

Kan tukuy runakunata suma atun yachaykiwa
kamachihushpayki ñukanchita tiyachiy
kuchuykipi ñukanchipas kanwa pakta parihu
kamachinanchipa nishpa.

³⁸ Jesuska aynirka:

Kankunaka mana alita yachashpaykichi
chayta tapuwahunkichi. Ñukaka achkatami
parisinayni tiyan wañunaynikama. Imashnami
bawtisarishpanchi yakuka awanchipi taparik
shamun, chasnashinami parisinakunaka
ñukapi tapakta shamunka wañuhushkaynipi.
¿Atipankichimachu ñukashina awantanata chay
tukuy parisinakunata wañunaykichikama? nishpa.

³⁹ Paykunaka aynirkakuna:

Ari, atipashunmi awantanata.

Jesuska rimarka:

Ari, kankunapas ñukashina achkata parisinay-
kichi tiyan. ⁴⁰ Chasna parisishpaykichipas ñukaka

manami akllashanchu pimi kuchuynipi tiyarik kanka ñukawa pakta atun kamachik kananpa. Yayayni Diosllami akllanka maykankunami kuchuynipi tiyarik kankakuna nishpa.

⁴¹ Chaymanta chay chunka Jesusta katik masinkunaka uyashpankuna Santiago Juanpas paykunamanta pasa tukunayashkankunata, paykunata yapa piñarirkakuna.

⁴² Chasna piñarihushkankunata rikushpan Jesuska tukuy paykunata kayashpan rimarka:

Kankunaka alita yachankichi, kay allpapi atun allpakunapi kamachik atun apukuna kamachinanpi kawsak runakunapa amunkuna kanankunata yuyarinahun. Runakunata yapa manchachishpankuna sinchita kamachinahun. Kamachinanpi kawsak runakunata mana yuyashpankuna parisichishpa kasuchinahun kamachik kani nishpa. ⁴³ Kankuna Yaya Diospa shiminta kasukkunaka, ama chasna kanayaychichu. Shukkunamanta pasa kanayashpaykichika tukuy runa masikichikunata yanapashpa kawsaychi. ⁴⁴ Kankuna tukuy manta ashwan yachak kanayashpaykichika tukuy runa masikichikunata kasushpa kawsaychi. ⁴⁵ Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapas kay allpama shamushpayni mana shamushkanichu runakuna sirviwanankunapa. Ashwan shamushkanimi tukuy runakunata yanapanaynipa. Shamushkanimi achka runakunaranti wañushpayni kastigarina kashkankunamanta kishpichinaynipa.

Jesuka ampirka shuk wisku Bartimeo shutiyuta

(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

⁴⁶ Chaymanta Jesuka runankunawa, achka runakunawapas rishpan Jerikó llaktapi paktak rirkakuna. Chay Jerikó llaktamanta llukshihushpankuna shuk wisku runa ñampi mayanpi tiyahurka. Payka Timeopa wawan, Bartimeo shutiyu karka. Wisku kashkanrayku pasahukkunata kullkita tapushpa kapayan.

⁴⁷ Achka runakuna pasahushpankuna kwintahushkankunamanta yacharka Nasaretmanta Jesús chaypi pasahushkanta. Chayta uyashpan sinchita kaparishpa rimarka:

¡Jesús, Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway!

⁴⁸ Chasna sinchita kaparishpan achka runakuna killarishpankuna chunllayay nirkakuna.

Chasna nishpankunatata payka ashwan sinchita kaparirka:

¡Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway!

⁴⁹ Chaypina Jesuka rihushkanmanta shayarishpan nirka:

Chay runata pushamuychi.

Chaypi chay wisku runata kayashpankuna nirkakuna:

Sinchikuy. Atariy. Jesusmi kanta kayahun.

⁵⁰ Chay ratulla chay wiskuka awaniru churarinanta allpama wichumushpan utkalla Jesusta kayllayak rirka. ⁵¹ Chaypina Jesuka tapurka:

¿Imatata munanki kanrayku ruranaynipa?

Chay wiskuka aynirka:

Yachachik, ñawinita ampipay atipanaynipa rikunata.

⁵² Chaypina Jesuska aynirka:

Ñukapi sinchikurishkaykiraykumi ampirishkanki. Kunanka riylla.

Chasna rimashkanllawa Bartimeoka atiparka rikunata. Kushikushpana Jesusta katirka.

11

Jesuka Jerusalén llaktapi yaykurka
(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Chaypi Jesuska runankunawa Jerusalén llaktama rihushpan shuk urku Olivos shutiyu mayanpi paktarkakuna. Chay urkuka karka Betfagé, Betania llaktakunapa kuchunpi. Chay Olivos urku mayanpi paktashpankuna Jesuska runankunamanta ishkayta kacharka kasna nishpa:

² Chay rikuhushkaykichi llaktama riychi. Chaypi paktashpaykichi tarinkichi shuk malta burru watarishkata, maykanpimi nima shuk runa purishkarachu. Chay malta burruta paskashpaykichi apamuychi. ³ Shuk runa kankunata mitsashpan tapushpanka ¿imaraykutaya apahunkichi kay burruta? nishpa, payta rimaychi: Yayanchi Jesusmi munahun awanpi tiyarishpa rinanpa. Kunanllatatami kutichik shamushu nishpa rimankichi.

⁴ Paykunaka rishpankuna paypa nishkanshina shuk malta burru watarishkata shuk wasi punku mayanpi tarik rirkakuna. Chayta paskarkakuna apanankunapa. ⁵ Chasna paskahushpankuna chaypi kahuk runakunaka nirkakuna:

¿Imatata rurahunkichi? ¿Imaraykuta paskahun-
kichi chay malta burruta?

⁶ Chaypi paykunaka aynirkakuna Jesuspa ri-
mashkantashina. Chayta uyashpankuna chay
runakunaka apaychi nirkakuna.

⁷ Chaymanta chay malta burruta Jesusma
aparkakuna. Chay burru awapi churarinanku-
nata mantarkakuna. Chay awapi Jesuska
tiyarishpan rirka.* ⁸ Achka runakuna payta
rikushpankuna kushikushpa churarinankunata
puntanpi mantarkakuna. Shukkunaka

chipati pankakunata pitishpankuna puntanpi
mantarkakuna ñampita sumayachishpa atun
aputashina yaykuchinankunapa. Chay

churashkankuna awata Jesuska burrupi
tiyashpa rirka. ⁹ Chay Jerusalén llaktama
rihushpankuna chay Jesuspa puntanpi rihuk
runakuna, washanmanta katik runakunapas
yapa kushikushpa kaparirkakuna:

¡Akuychi payta kushichishunchi! Yaya Diospa
alita rikushkan yanapashkan runami kan. Yaya
Diospa munashkanta rurananpa kachashkan
kashpanmi shamuhun. ¹⁰ Yaya Diosmi payta

yuyashpan yachayninta kushpan kachamushka
ñukanchikunata alita kamachinanpa ñawpa yaya
rukunchi atun apu Davidshina. Akuychi
kushichishunchi awa silupi kawsak Yaya Diosta.

¹¹ Chaypi chay achka runakuna kushikushpa
kaparishpankuna Jesuska chay Jerusalén
llaktapi yaykurka. Chay llaktapi yaykushpan
Yaya Diospa wasinma rirka. Chay wasipi

---

* **11:7** Rikuy Mateopa Killkashkan Killkapi 21.5

yaykushpan tukuyta muyukta rikurka. Chaymanta ña chishiyahushpanna chunka ishkay runankunawa kuchupi kahuk Betania llaktama rirka.

*Jesupa rimashkanllawa igu kaspika wañurka
(Mt 21.18-19)*

¹² Kayantima Jesuska runankunawa chay Betania llaktamanta llukshishpan yarkaywa karka.

¹³ Chasna yarkaywa kahushpan karumanta shuk igu kaspi pankayuta rikurka. Chayta rikushpan alita rikunanpa kayllayarka, pakta muyuyu kahun nishpa. Chaypi paktashpan nima shuk muyuta tarirkachu, mana muyuyanan uraschu karka. ¹⁴ Chasna mana muyuyuta rikushpan Jesuska chay igu kaspita nirka:

Nima ima uras kuti muyuyankichu. Nima maykan muyuykita kutikashka mikunkachu.

Chasna Jesuspa rimashkanta tukuy runankunaka uyarkakuna.

*Jesuka rantichik runakunata Yaya Diospa was-
inmanta llukshichirka
(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)*

¹⁵ Chaymanta Jesuska tukuy runankunawa rishpan Jerusalén llaktapi paktak rirkakuna. Chaypi Yaya Diospa wasinpi yaykurka. Chay wasipi puntiru atun pampa kincharishkapi achka rantichihuk runakuna, rantihuk runakunapas karkakuna. Chaymanta tiyarka kullkita kampyakkuna. Tukuy chaykunata rikushpan Jesuska kullkita kampyakkunapa mesankunata, wiwa mukukukunata rantichikkunapa mesankunatapas pultyachi pultyachi rurashpan

amunkunata tukuy rantik runakunawa pakta kamachirka llukshinankunapa. ¹⁶ Chaymantapas Jesuska manana munarkachu nima pi shuk ima rantichinakunawa chay Yaya Diospa wasinta pitikta pasanankunapa.

¹⁷ Chaypina yachachirka kasna nishpa: Yaya Dioska killkachishkanpi riman:

Kay wasinika tukuy llaktakunamanta runakuna ñukata mañanankuna wasinimi kan nishpa.

Kankunaka kay Yaya Diospa wasinta shuwakunapa kushilla tantarinatashina rurashkankichi. *[Chasna Jesuska rimashpan paykuna chaypi achkata kobrashpa kullkita kampyahushkankunarayku rantichihushkankunaryakupas shuwakunashina kanankunata yuyachirka.]*

¹⁸ Chayta uyashpankuna saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikku-napas tapunakurkakuna paykunapura:

¿Imashna rurashpashi wañuchinchima kay runata? nishpa. Chay chiknik runakuna payta wañuchinayashpankunatata mancharkakuna chasna ruradata, achka runakuna yachachihushkanta yapa munashkankunarayku. ¹⁹ Ña tutayahushpanna runankunawa chay Jerusalén llaktamanta llukshirka, imashnami tukuy uras rurapayanahun.

Jesuskayachachin Yaya Diosta kirishpa tapush-panchimi yanapay tukunanchita

(Mt 21.20-22)

²⁰ Kayantima tutamanta kutihushpankuna Jerusalén llaktama, ñampipi chay Jesús rimashkan

igu kaspita rikurkakuna sapinmanta pacha chakirishkata. ²¹ Chay igu kaspi mana muyuyuta rikushpan Pedroka Jesuspa rimashkanta yuyarirka. Chaypina Jesusta rimarka:

Yachachik, rikuy kay igu kaspita, maykantami kayna rimarkanki chakirichun nishpa. Kunanka ña chakirishka.

²² Chaypi Jesuska aynirka:

Yaya Diosta kiriychi. ²³ Kankunata rimani, tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta kirishpaykichimi kankunapas atipankichima ñukashina ruranata. Kay urkuta rimankichima, kaymanta warankarishpayki atun yakuma chinkariy nishpa. Tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta kirishpa chayta rimashpaykichika kay urkuka warankarimami. Ama yuyariychichu warankarinkachu manachu nishpa. ²⁴ Chayrayku kankunata rimani, imatapas tukuy shunkumanta pacha Yaya Diosta tapushpa ña apishkanimi nishpa kirishpaykichika kuy tukunkichimi. ²⁵⁻²⁶ Chaymanta manara Yaya Diosta mañahushpaykichi runa masikichita mana ali rurashkankunamanta llakichinaykichi tiyan. Shuk runa masiki kanta chiknihushpanpas imatapas kanta ruray tukushpaykika manana yuyariynachu. Chasna rurashpaykimi Yaya Diospas kanta uchaykikunamanta llakichinka, manana yuyarinkanachu.

*Jesuska tapuy tukurka pimi payta kachashka
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)*

27 Chaymanta ña Jerusalén llaktama kutishpankuna kuti Yaya Diospa wasinpi yaykurkakuna. Chay ukupi purihushpankuna saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas Jesusta kayllayarkakuna. 28 Chaypi payta tapurkakuna:

¿Pita kanta kamachishka chay rantichihuk runakunata wichunaykipa kay Yaya Diospa wasinmanta? ¿Pita kanta kamachishka chasna yachachinaykipa? nishpa.

29 Chaypi Jesuska aynirka:

Ñukapas shukta tapushkaykichi. Alita ayniwashpaykichika ñukapas rimashkaykichi pimi kachawashka. 30 ¿Pitaya Juantaka kacharka bawtisananpa? ¿Yaya Dioschu, pay kikinchu yuyarishpa shamurka? Ayniwaychi.

31 Chaypi chay runakunaka tapunakurkakuna paykunapura imatami ayninkakuna nishpa. Yaya Diosmi Juantaka kacharka nishpanchika Jesuska ñukanchita rimankami, Yaya Dios payta kashashka kashpanka ¿imaraykutaya payta mana kasushkan-kichichu? nishpa. 32 Aynishpanchika pay kikin-llami yuyarishpa Juanka yachachirka nishpa, tukuy runakuna yapa piñarinkakuna. Paykunaka kirinahun kay Juan wañuka shutipa Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashkanta. 33 Chasna tapunakushpankuna Jesusta aynirkakuna:

Mana yachanchichu pimi Juanta kacharka nishpa.

Chaypina Jesuska aynirka:

Chasna kashpanka ñukapas mana rimashkay-
kichichu pimi kachawashka tukuy kaykunata ru-
ranaynipa nishpa.

12

*Jesуска mana kasunayak tarawakkunamanta
yuyachishpa yachachin*

(Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

¹ Chaymanta Jesуска tukuy chay runakunata shuk yachachinawa yachachirka kasna nishpa: Tiyarka shuk chakrayu runa. Chay runaka chakranpi uva wiñarishkakunata tarpuchishkanwasha rumikunawa muyukta kinchachirka. Chaymanta shuk atun batanta rurarka chaypi uva muyukunata sarushpa chawanankunapa. Chaymanta rumikunawa shuk yapa awa wasistuta rurachirka shuk runa awamanta rikushpan chakranta kuyrananpa, mana nima pi chay tarpunpa muyunkunata shuwananpa. Chaymanta chay amunka uva chakranta shuk tarawak runakunata kurka amunshina pichashpa kuyranankunapa. Chasna kushpan rimarka: Kay uva chakraynita pichashpa kuyrapankichi kutimunaynikama. Pallashpaykichi tukuy muyunkunamanta chawpita kuwankichi. Chasna rimashpan chay amunka shuk karu llaktama rirka.

² Ña chay uvakunata pallanankuna uras paktarishpan chay amunka shuk runanta kacharka chay chakranpi tarawahukkunata rimak rinanpa patronchimi kachawashka uva muyukunata pallashkaykichimanta chawpita kuwanaykichipa payrayku apanaynipa

nishpa. ³ Chay runaka uva muyuta apanapa rishpan chay tarawakkunaka mana nima shukta kurkakunachu. Makashpankuna shinallata kacharkakuna. ⁴ Chaymanta chay patroyninka kuti shuk runantana kacharka uva muyukunata tapuk rinanpa. Paytapas chasnallatata mana kasushpankuna millaypata rimashpa pinkachirkakuna. Chaymanta umanpi waktashpa yawarsapata kacharkakuna. ⁵ Chasna kashpanpas kuti shuk runantana kacharka. Chaytaka wañuchirkakunana. Chaymanta mana sakishpa ashwan runankunata kacharka. Shukkunataka makarkakuna, shukkunataka wañuchirkakunana.

⁶ Chaymanta shuklla kipurirka, tukuy shunkunmanta pacha shuklla munashkan kari wawanllana. Chaypina payta kacharka yuyarishpan kay wawaynita shuti manchashpankuna kasunkakuna nishpa. ⁷ Payta rikushpankunana chay tarawakkunaka kwintarkakuna paykunapura: Rikuychi, kay shamuhuk runami chakra amupa wawan. Yayan wañushpan kay chakra payraykunami kiparinka. Akuychi kunalla wañuchishunchi, tukuy kay uva chakra ñukanchipana kananpa. ⁸ Chaypina payta apishpankuna wañuchirkakuna. Wañuchishkankunawashana chakra mayanma wichurkakuna.

Chasna Jesuska payta chiknik runakunataka ñawpa Yaya Diospa kashashkan yachachikkunata rurashkankunamanta payta wañuchinankunamantapas uyachishpa yachachirka.

⁹ Chaymanta Jesuska nirka: Kunanka yuyariy-chi. ¿Imanachimashi wañuchik runakunataka chay chakra amuka? Kankunata rimani, chay uva chakrama kutishpanka chay tarawakkunataka wañuchinkami. Chaywasha chay chakrantaka kunkami shuk runakunatana.

¹⁰ Chaymanta Jesuska shuk yachachinawa chasnallatata yachachishpalla katirka: ¿Manachu yachakushkankichi alita Yaya Diospa ñawpa killkachishkanta? Kasnami nin:

Shuk runa wasinta rumimanta rurashpan tarawak runankunaka shuk ali sinchi rumita mana munashpankuna mayanpi churarkakuna mana alichu nishpankuna. Chay rumitaka wasinta rurak runaka akllashpan churarka chay wasinpi shuk orkonshina sinchikuchik kananpa.

¹¹ Chasnallatatami Yaya Dioska akllashkan runawa ruranka. Ñukanchika chayta rikushpanchi yapa alimi kan nishpa rimanchi.

¹² Chaypina Jesusta chiknik runakunaka yapa piñarishpankuna kwintarkakuna paykunapura:

Jesuska kay rimahushkanwa rimay tukuhunchi chay runakuna mana amunta kasunayakkunatashina. Chasnallatatami kay rimahushkanwa rimay tukuhunchi chay ali rumita wichuk runakunatashina nishpa.

Chayrayku piñarishpankuna Jesusta apichinayarkakuna wañuchichinankunapa. Chasna ruranayashpankunapas chay achka Jesusta uyak runakunata manchashpankuna Jesusta sakishpankunana kutirkakuna.

*Israel runakunapa shuk apunkuna
munarkakuna Jesusta rimahushkanpi
pantachichinata*

(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

¹³ Chaymanta ñukanchi israel runakunapa apunchikunaka Jesusta chiknishpa wañuchichinayashpankuna fariseokunata, apu Herodesta katikkunatapas Jesusma kacharkakuna payta shuk nima ayniyapata tapunawa pantachichinankunapa.

¹⁴ Chay kachashkan runakunaka Jesuspi paktashpankuna alishina tukushpa nirkakuna:

Yachachik, yachanchi mana llullachishpa shutipa kashkata rimanaykita. Tukuy runakunata alita yachachinki Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanankunapa. Kanmi mana manchashpachu nima shuk runata, nima apukunata, tukuyta kuskata yachachinki. Kunanka ñukanchita rimay. ¿Alichu manachu ñukanchi israel runakunaka chay romano tukuymanata atun aputa impuestuta pagananchipa? ¿Yaya Dios munanchu pagananchipa manachu? Kutikashka tapuk shamushpankuna ¿pagananchimachu manachu?

¹⁵ Jesuska chay runakuna alishina tukushpa payta apichinayahushkankunata riksirka. Ari, pagananchi tiyan nishpa aynimaka, ñukanchi israel runakunamanta apukunata rimak rinahuma payta kastiganankunapa. Mana alichu pagananchipa nishpa aynimaka, romano apunchita rimak rinahuma payta kastigananpa. Chasna yuyarihushkankunata riksishpan paykunata aynirka:

¿Imaraykuta apichiwanayashpa tapuwankichi?
Rikuchiwaychi chay paganaykichi kullkita.

¹⁶ Chasna nishpan shuk kullkita payta rikuchirkakuna. Chay kullkita Jesuska rikushpan nirka:

¿Pipa almantata kay kullkipi rikunkichi? ¿Pipa shutinta kay kullkipi killkarishka kan?

Paykunaka aynirkakuna:

Romano tukuymanta atun apupami.

¹⁷ Chasna aynishpankuna Jesuska paykunata rimarka:

Chay atun apupa kashkantaka kuychi amunta. Maykanmi Yaya Diospa kan, kuychi payta. Yaya Dios runakunata rurashkanrayku paykunapa amun kan. Chayrayku tukuy shunkuykichimanta pacha payta yuyashpa kawsaychi.

Chasna yapa yachaywa aynishkanta uyashpankuna chay runakunaka yapa mancharirkakuna.

Jesuka yachachin wañushkakuna kawsari-nankunata

(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

¹⁸ Chaymanta shuk saduseokuna Jesuswa kwintak rirkakuna. Paykunaka yachachinahun wañushpanchi manana kawsarishunchinachu nishpa. ¹⁹ Chayrayku Jesusta kayllayashpankuna tapurkakuna:

Yachachik, ñawpa Moisés wañuka ñukanchirayku killkarka: Shuk warmiyu runa manara wawayu wañushpanka wawkinna chay kachuynin mashintuta warmiyanan tiyan atipanampa wawayanata. Chaypina kari wawata wawayashpanka chay wawkin wañupa

wawanshina kanan tiyan nishpa. ²⁰ Kunan kanta kwintanayanchi: Tiyarka kanchis wawkikuna. Shuk puncha puntiru wawkika warmiyarka. Manara nima shuk wawayu kashpanra wañurka. ²¹ Chaymanta Moisespa killkashkanta kasushpan ishkaynin wawkina kachuynin mashintuta warmiyarka. Chay wawkipas chasnallatata nima shuk wawayu wañurka. Chaymanta kimsaynin wawkina chay kachuyninllatata warmiyarka. Paypas chasnallatata nima shuk wawayuchu wañurka. ²² Chay shuk wawkikunapas chay warmillata warmiyarkakuna. Tukuy paykuna nima shuk wawayuchu wañurkakuna. Chaymanta chay warmipas wañurkana. ²³ Kunanka ñukanchita rimay. Chay kanchis wawkikuna chay warmillatata warmiyarkakuna. Wañushka runakuna kawsarimunankuna uras chay kanchis wawkikunamanta ¿maykanpa warminshi kama?

²⁴ Chaypina Jesuska aynirka:

Kankuna kikintami llullachirinkichi, wañushkakuna kawsarinankunata mana kirishkaykichirayku. Yaya Diospa killkachishkanta yachashpaykichitata manami asirtan-kichichu. Yaya Diostapas mana riksinkichichu, yachayninwa wañushkakunata kawsachikta.

²⁵ Wañushkakunaka kawsarimushpankuna nima shuk kari warmiyankanachu, nima shuk warmi kusayankanachu. Silupi kawsak angelkunashinami tukuy kawsankakuna. ²⁶ Yaya Dios wañushkakunata kawsachinanta yachakunaykichipa ¿manachu leyishkankichi ñawpa Moisespa killkashkanta? Yaya Dios payta shuk uchilla kaspi sintihukmanta kasna rimarka:

Ñuka kani Yaya Dios, maykantami Abraham, Isaak, Jakob kushichiwanahun nishpa.

²⁷ Chasna Yaya Dios chay uras ña wañushka yaya rukunchikunamanta rimashpan yachanchi wañushpankunapas paywa pakta kawsa kahushkankunata. Kawsakunallami Yaya Diosta kushichinahun, wañushkakunaka mana payta kushichinahunchu. Chayrayku kankunata rimani, manana kawsarimushunchinachu nishpaykichika llullachirishka kankichi.

Jesuka yachachin maykanmi ashwan ali Yaya Diospa kamachishkanka

(Mt 22.34-40)

²⁸ Chaypi Moisespa killkashkanta shuk yachachik kayllayashpan chay saduseokuna Jesuswa rimanakuhushkankunata uyarka. Jesuspa alita aynihushkanta uyashpan payta tapurka:

¿Maykantaya tukuy Yaya Diospa kamachishkankunamanta ashwan ali kan?

²⁹ Jesuka aynirka:

Chay tukuy Yaya Diospa kamachishkankunamanta ashwan ali kamachishkanka kan: Alita uyawaychi Yaya Diospa akllashkan runakuna. Yayanchi Dioska shukllami kan. Mana tiyanchu shuk ashwan paymantaka. ³⁰ Pay shuklla Yaya Dios kashpan tukuy shunkuykimanta pacha payta yuyashpa munashpa kawsay. Payta yuyahushpayki alikunata yuyarishpa rurashpa kawsay. Tukuy atipanaykiwa payrayku kawsay nishpa. ³¹ Chaymanta chay ishkaynin Yaya Diospa kamachishkanka kasnami nin: Runa masikita yuyay kan kikitashina. Kay ishkaymi tukuy Yaya

Diospa kamachishkankunamanta ashwan ali kanahun kasunaykichipa.

³² Chaypi chay runaka aynirka:

Alimi Yachachik. Shutipatami rimashkanki shuk Yaya Diosllami tiyan, manami ashwan shuk Yaya Dioska tiyanchu nishpa. ³³ Chaymanta yachanchi, ñukanchi Yaya Diosta tukuy shunkunchimanta pacha yuyashpanchika chaymantapas runa masinchikunata ñukanchi kikintashina yuyashpanchika chasna shuti Yaya Diosta alita kushichinchi. Yaya Diosta runa masinchitapas yuyanaka wiwakunata wañuchishpa rupachinamanta, imatapas Yaya Diosta kuna kashkanchimanta ashwan alimi.

³⁴ Chay Moisespa killkashkanta yachachikka chasna alita aynishpan Jesuska rimarka:

Chasna alita yuyarishkaykirayku uchillastu pishin Yaya Diospa kamachishkan tukunaykipa.

Chasna tukuyta alita aynishkanta uyashpankuna nima maykan munarkanachu pantachichinayashpa Jesusta tapunata.

Jesuska yachachin pay tukuymanta ashwan ali kamachik kananta

(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

³⁵ Chaymanta Jesuska Yaya Diospa wasinpi chay achka runakuna tantarishkakunata yachachihushkanpi tapurka:

¿Imashna yuyarishpankunataya Moisespa killkashkanta yachachikkunaka yachachinahun, Yaya Diospa Kachanan Kishpichik atun apu David wañupa miraymanta kananta? ³⁶ Yaya Diospa

Espíritun chay David wañuta yuyachishpan chay shamunan kishpichikta yuyarishpa rimarka:*

Yaya Dioska chay kamachiwakta rimarka: Tiya-riy kuskayni parti kamachinaykipa ñukawa pakta, tukuy kanta chiknik runakunata winsinaynikama kanta kasunankunapana nishpa.

³⁷ David kikin Yaya Diospa Kachanan Kishpichikta yuyarishpa kamachiwak nirka. Chay uras ña kawsa paymanta pasa kashpan David unay wañushkanwasha paypa miraymantallata kashpan manami atipanchu runalla kanata.

Tukuy chay achka chaypi kahuk runakunaka kushikushpa chay ali yachachihushkanta uyarkakuna.

Jesуска Moisespa killkashkanta yachachikku-nata uyachishpa rimarka

(Mt 23.1-14; Lk 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Chaymanta Jesуска yachachihushkanllapi rimarka:

Ama kankunaka chay Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta llullachirishka kaychichu. Paykunaka yapa munanahun tukuy runakuna paykunata aputashina saludanankunapa. Chayrayku suma suni churarishkankunawa purinahun, ñampikunapi plasakunapi runakuna saludanankunapa. ³⁹ Tantarinanchi wasikunapi, mikunakunapipas tukuy manta suma tiyarinakunapi tiyarinahun, runa masinkuna paykunata aputashina rikunankunapa. ⁴⁰ Mana pinkashpa mashintukunata tukuy imankunata

---

* 12:36 Rikuy kastellano Bibliapi Salmos 110.1

llullachishpa tapunahun paykuna kikinrayku, Yaya Diosta kushichinaykichipa kunaykichi tiyan nishpankuna. Mana ali rurak kashkankunata pakanankunapa tantarinanchi wasikunapi ali rurak runakunashina Yaya Diosta unayta mañanahun. Chasna kashpankuna Yaya Dioska paykunataka tukuy runakunamanta ashwan sinchitami kastiganka.

Shuk mashintu nima imayu tukuy tiyashkan kullkinta Yaya Diosta kurka

(Lk 21.1-4)

⁴¹ Shuk puncha Jesuska chay Yaya Diospa wasin punkupi tiyahurka. Kuchunpi tiyarka shuk kullkita churana kaha. Chaypi runakunaka Yaya Diosta kushpa kullkinkunata churahurkakuna. Chaypi Jesuska chay runakuna kullkinkunata churahukkunata rikuhurka. Achka kullkiyu runakuna achka kullkita churahurkakuna.

⁴² Chasnapi shuk mashintu nima imayu paktamurka. Paypas chay kahapi ishkay kullkinstuta churarka.

⁴³ Chaypina Jesuska runankunata kayashpan nirka:

Rikuychi. Kay mashintu nima imayuka chay ishkay kullkinstuta churashpan Yaya Diospa rikushkanpi tukuy churahuk runakunamanta ashwantami kushka. ⁴⁴ Tukuy kay achka kullkiyu runakunaka kullkinkuna puchurishkanmantalla kushkakuna. Chay mashintu nima imayuka tukuy tiyapushkanta Yaya Diosta kushka, maykanwami mikunanta rantinan karka. Chayrayku payka Yaya Diosta ashwanta kushichin.

13

Jesuka rimarka Yaya Diospa wasinta urmachinankunata

(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

¹ Chay Yaya Diospa wasinmanta Jesuka runankunawa llukshishpan shuk runanka nirka:

Yachachik, rikuy kay atun Yaya Diospa wasinta. Imashna suma rumikunawa rurarishkata kan.

² Chaypina Jesuka aynirka:

Ama kay suma atun wasikunata rikushpa kushikuychichu. Kunallapami rikuhunkichi. Kuntraykichikunami tukuy kay wasikunata urmachik shamunkakuna. Nima shuk wasi, nima shuk rumi awapura rurarishkaka kiparinkachu.

Jesuka yachachin manara kay allpaka tukurihushpanra imakunami pasanka

(Mt 24.3-28; Lk 21.7-24; 17.22-24)

³ Chaymanta Jesuka runankunawa Olivos urkuma rirka. Chay urkuka karka Yaya Diospa wasin chimpapura. Chay urkupi paktashpankuna tiyarirkakuna. Chaypi Pedro, Santiago, Juan, Andrés Jesusta kayllayashpankuna pakalla tapurkakuna:

⁴ Yachachik, ¿ima urastaya Yaya Diospa wasinta urmachinkakuna? ¿Imata rikushpanchita yachanchima chay puncha paktarihushkanta?

⁵ Jesuka aynirka:

Kuyrariychi nima pi kankunata llullachinanpa.

⁶ Manara kutimuhushpaynira achka runakunami shamunkakuna, kankunata llullachishpa rimankakuna ñukami kani Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishpa. Chasna

llullashpankunami achka runakunata kirichinkakuna.

⁷ Uyashpaykichika runakuna chikninakushpa kaypi chayma wañunakuhukkunata ama mancharinkichichu. Tukuy chaykunami pasanan tiyan. Wañunakushpa kawsahushpankunapas chay uras kay allpaka manarami tukurinkarachu.

⁸ Shuk shimita rimakkuna shuk shimita rimakkunawa chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Shuk allpapi kawsak runakuna shuk allpapi kawsak runakunawa chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Tukuy parti allpa kuyuyka tiyanka, chaymantapas sinchi yarkay. Tukuy chaykuna kanka kallarinanlla. Chaywasha ashwan manchaypakunami tiyanka.

⁹ Yuyaywa kaychi. Chiknik runakunaka kankunata apishpa pushankakuna apukunama kastigachinankunapa. Tantarinaykichi wasikunapi kankunata asutichinkakuna. Ñukata katiwahushkaykichiraykumi chiknik runakunaka kankunata apishpa pushankakuna atun apukunamapas. Chasna apirishka tukushpaykichi tukuy paykunata yachachishkaynita riksichinaykichi tiyan.

¹⁰ Manara kay allpa tukurihushpanra tukuy allpakunapi kawsak runakunata Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta yachachinaykichi tiyan.

¹¹ Chay apukunama kankunata pushashpankunaka ama mancharinkichichu, imatashi rimasha, imashnashi aynisha nishpa. Yaya Diospa Espiritunmi kankunata chayllapi yuyachinka imatami rimanaykichi tiyan.

Paypa yachachishkantami rimanaykichi tiyan, manami kankuna kikinpa yuyaykichimantachu rimankichi. ¹² Chay parisina punchakuna chiknik runakunaka kikin wawkinkunata yanka llullashpa apukunama pushankakuna wañuchichinankunapa, chaymantapas yayakuna wawankunata. Wawakuna yapa piña tukushpankuna yayankunata apichinkakuna wañuchichinankunapa. ¹³ Tukuy runakuna kankunatapas chiknikakunami ñukata kasushpa kawsahushkaykichirayku. Kankunata chiknishpankunapas wañunaykichi punchakama ñukata kirishpa kawsashpaykichika Yaya Diosmi kankunata chay atun kastigananmanta kishpichinka paywa pakta silupi kawsanaykichipa.

¹⁴ Yaya Diosta chiknik runaka Yaya Diospa wasinpi yapa millaypata rurashkanta rikushpaykichi kay leyishkaykichi shimita yuyariychi alita asirtanaykichipa. Chaypina tukuy kankuna Judea allpa llaktakunapi kawsakkunaka utkalla urkukunama mitikuychi. ¹⁵ Wasi awapi kahushpaykichika chaymantalla utkalla mitikuychi. Ama ukuma uraykuychinachu shuk imaykichi tiyashkanta apanaykichipa. ¹⁶ Chakraykichipi tarawahushpaykichika chaymantalla mitikuychi. Ama wasikichima kutiychinachu shuk churarinaykichita apak rinaykichipa. ¹⁷ Chasna mitikuna punchakunapi, yapa llakiypa kanka chay chichu warmikunarayku, chay llullu wawayu warmikunaraykupas. ¹⁸ Yaya Diosta mañaychi chay mitikunaykichi punchakuna mana chiri tanya punchakuna kananpa. ¹⁹ Chay punchaku-

napi tukuy runakuna sinchita parisinkakuna. Yaya Dioska allpata rurashkanmanta pacha manami chasna sinchi parisina tiyarkachu. Nima chaywasha chasna sinchi parisinakunaka tiyankanachu. ²⁰ Yaya Dioska tukuy akllashkan runakunata yuyashkanrayku chay parisina punchakunataka uchillayachinkami. Mana chasna uchillayachimaka, nima shuk runa wañuymanta kishpimachu.

²¹ Chaymanta yachachishpalla katirka: Chay punchakuna shuk runakuna kankunata rimankakuna rikuychi, kaypimi chaypimi Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikka nishpa. Chasna rimashpankunapas ama kiriychichu. ²² Chay punchakunapi achka runakuna llullachishpa purinkakuna ñukami Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kani nishpa. Shukkunaka llullachishpa rimankakuna ñukami Yaya Diospa yachayninwa yachachik kani nishpa. Paykunaka achka suma mana atipaypakunata, atun yachaywa runakuna nima ima uras rikushkankunata rurankakuna tukuy runakunata llullachinankunapa. Yapa munankakuna kankuna Yaya Diospa akllashkankunatapas pantachichinata. ²³ Chayrayku yuyaywa kaychi. Ña kunanka kankunata chasna llullachik runakuna tiyananmanta rimashkani. Chay rimashkaynita yuyariychi paktarishpan mana llullachiy tukunaykichipa.

Jesuskarimarka imashnami kuti shamunka kay

*allpama**(Mt 24.29-35, 42, 44; Lk 21.25-36)*

²⁴ Chaypi Jesuska runankunata yachachishpalla katirka kasna nishpa: Tukuy chay parisina punchakuna tukurishkanwasha intika amsayanka, killapas manana punchayachinkanachu. ²⁵ Istrillakunaka silumanta urmankakuna. Tukuy silupi punchayachikkuna sinchita kuyurinkakuna. ²⁶ Chaypina tukuy runakunaka ñukata Yaya Diospa Kachashkan Runata rikuwankakuna puyukuna chawpipi Yaya Diospa atun yachayninwa, intishina suma chuyahllapi shamuhushkaynita. ²⁷ Chasna shamuhushpaynimi angelkunata kachasha tukuy kankuna Yaya Diospa akllashkankunata tukuy partimanta tantachinankunapa ñukawana kawsanaykichipa.

²⁸ Shuk igu kaspita rikushpa yachakuychi. Paypa yakunka ramankunapi sikashpan achkata pankayahushpan yachankichi veranoka ña paktarihushkanta. ²⁹ Chasnashinami tukuy kay rimashkaynika paktarihukta rikushpaykichi yachankichi ña shamunalla kahushkaynita. ³⁰ Kankunata rimani, kunan kay punchakunapi kawsak runakunaka manara wañuhushpankunara tukuy kay rimashkayni paktarihukta rikunankuna tiyan. ³¹ Kay siluka kay allpapas tukurinkakunami. Ashwan tukuy rimashkaynika manami chasnalla pasankachu, shutipami paktarinan tiyan.

³² Ima punchami ima urasmi kutimusha, chaytaka Yaya Diosllami yachan. Nima shuk runa, nima silupi kawsak angelkuna yachanahunchu.

Nima ñuka Yaya Diospa kikin Wawan yachanichu ima urasmi kutimusha. ³³ Chayrayku yuyaywa kawsaychi, tukuy uras alita Yaya Diosta kasushpa. Manami yachankichichu ima urasmi kutimusha.

³⁴ Kasnashinami kanka: Shuk runa rinma shuk karu llaktama. Manara llukshihushpanra tukuy runankunata karan shukta rimama: Kanka kayta ruranki. Kanka kay shukta ruranki nishpa. Chay wasinta kuyraktana rimama: Alita kuyrapanki kay wasinita kutimunaynikama. Chasna nishpa runankunata sakima. ³⁵ Kankunaka chay wasi amupa runankunashinami tukuy uras ali yuyaywa kawsanaykichi tiyan. Mana yachankichichu imashnapimi shamusha, tutayahushkapichu, chawpi tutachu, atallpa kantahushkapichu, pakarinapichu. Mana yachashpaykichi ima urasmi kutimusha, chayrayku tukuy uras rimashkaynita alita kasushpa kawsaychi. ³⁶ Kayta kankunata rimani, shamuhushkayni uras mana kankunata tarinaynipa millaypata rurashpa kawsahushkaykichita. ³⁷ Kay kankunata rimashkaynika tukuyraykumi kan: Ñukallata kasushpa kawsaychi.

14

Israel runakunapa apunkuna paykunapura kwintarkakuna Jesusta wañuchinankunapa (Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Karan wata ñukanchi israel runakunaka tantaripayanchi kay Paskua punchakunapi. Chay punchakunapi yuyaripayanchi ñawpa yaya rukunchikunata Yaya Dios kishpichishkanta

chay Egipto allpamanta. Chay punchakunapi mikupayanchi pan mana punkichirishkata. Chay tantarinarayku ishkay puncha pishihushpanra saserdotenchikunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas Jesusta chiknishpankuna munarkakuna llullachishpa apichinata wañuchichinankunapa. ² Chasna ruranata munashpankunapas paykunapura rimarkakuna:

Paskua punchakunapi mana wañuchichishunchichu kay Jerusalenpi kahuk runakuna mana ñukanchita piñarishpa wañuchinayanankunapa. Chayrayku chay punchakunaka mana paktarihushpanra payta apichishunchi.

Shuk warmi suma mishkinlla asnak perfumita Jesuspi talirka

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jesuska Betania llaktama rishpan aycha ismuchik unkuymanta ampishkan Simonpa wasinpi yaykurka. Paypa wasinpi mikuhushpankuna shuk warmi yaykurka. Chay warmika yura rumimanta rurarishka butillapi apamurka yapa chaniyu mishkinlla asnak perfumita. Chay butillapa kunkanta pakishpan chay mishkinlla asnak perfumita Jesuspa umanpi talirka.

⁴ Chaypina shuk runakuna Jesuswa pakta mikuhukkunaka piñarirkakuna. Paykunapura kwintarkakuna:

¿Imaraykushi kay warmika usuchihun kay mishkihlla asnak perfumita? ⁵ Chay perfumita rantichima karka shuk wata tarawashpan

kullkita apinan tuputa apima karka, chaywa nima imayu runakunata yanapananpa.

Chasna chay runakunaka piñarishpankuna chay warmita yankamanta mana alita yuyarishpankuna rimarkakuna.

⁶ Chaypina Jesuska chay piñarihukkunata nirka:

Ama chasna rimaychichu. ¿Imaraykuta piñarishpaykichi kay warmita pinkachihunkichi? Kay perfumita umaynipi talishpan alitami rurashka.

⁷ Nima imayu runakunaka tukuy urasmi kankunawa kawsankakuna. Ima uraspas paykunataka yanapaypallami kankichi. Ñukataka manana tukuy uras rikuwankichinachu.

⁸ Kay warmika tukuy atipashkanta ñukarayku rurashka. Chay suma mishkihlla asnak perfumita aychaynipi talishka, wañushpayni aychaynika alicharishka kananpa urku uchkupi churashpa tapanankunapa.

⁹ Alita uyawaychi, tukuy maypipas runakuna Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta yachachishpankuna kay warmipa rurashkanmantapas rimankakuna. Kay warmika yapa yuyawashpan chasna rurashka. Chasna kashpan tukuy runakuna paymantapas alita yuyarinkakuna.

*Judaska Jesusta apichirka wañuchinankunapa
(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)*

¹⁰ Chaymanta shuk Jesuspa chunka ishkay runankunamanta Judas Iskariote shutiyuka saserdotekunapa apunkunata rimananpa rirka:

Munashpaykichika yanapashkaykichi Jesusta apinaykichipa. ¹¹ Chasna Judas rimashpan chay apukunaka kushikushpankuna rimarkakuna:

Jesusta apinanchipa yanapashpaykika kanta kullkita pagashumi.

Chaymanta Judaska kallarrirka Jesusta chapanata, imashna rurashpami apichichinka nishpa.

Jesuka runankunawa pakta Paskua punchapi mikurka

(Mt 26.17-19; Lk 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Kor 11.23-26)

¹² Chay Paskua punchakunapi ñukanchi israel runakunaka mikunchi pan mana punkichishkata. Kallarinan punchapi Yaya Diospa ñawpa rurashkanta yuyarishpa wañuchinchi shuk obeha maltakunata, wasinchipi kawsakkunawa pakta mikunanchipa.* Chaypina runankunaka Jesusta tapurkakuna:

¿Maypita munanki alichanapa rinanchipa chaypi obeha maltata kusashpanchi Paskua mikunata mikunanchipa?

¹³ Chaypina Jesuka ishkay runankunata aklashpan rimarka:

Chay Jerusalén llaktama riychi. Chaypimi shuk runawa tinkunakunkichi, shuk mankapi yakuta apahukwa. Chay runata katinkichi.

¹⁴ Maykan wasipimi yaykun, kankunapas chaypi yaykunkichi. Chaypi wasi amuta rimankichi: Ñukanchita yachachikmi tapun, ¿maypitaya chay kwartuykika alichananchipa

* **14:12** Rikuy Éxodo killkapi 12.1-28

tukuy runankunawa chaypi mikuk shamunanpa?

¹⁵ Chay wasi amuka rikuchinkami shuk atun kwartuta ishkaynin kawitu awama suma alicharishkata. Chaypi mikunanchipa kusaychi. Chasna rimashpan Jesuska chay ishkay runankunata kacharka.

¹⁶ Paykunaka rishpankuna Jerusalén llaktapi paktarkakuna. Chaypi tukuyta Jesupa rimashkantashina tarik rirkakuna. Tukuyta alicharkakuna chay Paskua punchakunapi mikunankunapa.

¹⁷ Ña tutayahushpanna Jesuska chay chunka ishkay runankunawa chay wasipi paktamurka.

¹⁸ Chaypi mesa muyukta siririrkakuna mikunankunapa. Mikuhushkankunapi Jesuska paykunata rimarka:

Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta ñukawa pakta mikuhukmi apichiwanka chiknik runakuna wañuchiwanankunapa.

¹⁹ Chasna rimashpan runankunaka yapa llakirirkakuna. Chaypina Jesusta shukllankama shukllankama tapurkakuna:

Yachachik ¿pitaya ñukanchimanta chasnaka rurama? ¿Ñukachu apichichishkayki? Mana kaynima ñuka.

²⁰ Chaypi Jesuska aynirka:

Kankuna chunka ishkaymanta shuk, maykanmi ñukawa parihu kay kallanapi panninta ukuchin, chaymi apichichiwanka. ²¹ Imashnami Yaya Dios ñawpamanta pacha killkachirka ñukamanta, chasnallatatami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka wañunayni tiyan. Wañuna kashpaynipas chay apichichiwak runarayku

llakirini, yapa parisinan tiyan. Payraykuka ashwan ali kama karka, mana wawayarima karka.

²² Mikuhushpankunara Jesuska shuk panta apishpan Yaya Diosta agradesirka. Chay panta pakishpa pakishpa karan shuk runanta kurka. Chasna kuhushkanpi nirka:

Kay panka aychaynishinami kan. Kay panta mikushpaykichi yuyariychi ñuka wañushpayni kankunata kishpichinaynita.

²³ Chaymanta shuk pusillu vinuta apishpan Yaya Diosta agradesirka. Agradesishkanwasha shukllankama shukllankama upyanankunapa kurka. ²⁴ Paykunata nirka:

Kay vinuka yawarnishinami kan. Wañushpayni yawarni shuturishpan Yaya Dios achka runakunata uchankunamanta llakichishpan kishpichinka. Chay yawarnini shuturinanwa Yaya Dios runakunarayku paywa alichananta paktachin. ²⁵ Alita uyawaychi, ñukaka manami kutikashka kay allpapi kushilla kankunawa tantarishpa kay vinuta upyashanachu. Ña wañushami. Ashwan shuk puncha Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundupi shuk mushu vinuta kankunawa upyahukshina tantaylla kushilla kashunchi.

Jesuska rimarka Pedro payta mana riksikshina tukunanta

(Mt 26.30-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Chasna Jesús rimashkanwasha shuk Salmokunata takirkakuna. Takishkankunawasha Olivos urkuma rirkakuna.

²⁷ Chaypi Jesuska rimarka:

Yaya Diospa killkachishkanpi
ñukanchikunamantami riman:

Obehankunata kuyrak runata wañuchisha.
Chasna kashpan tukuy obehankunaka
shikwarinkakuna nishpa.

Chay killkachishkanpi rimashkanshina tukuy
kankuna kay tuta kuntraynikunata manchash-
paykichi sakiwankichi. ²⁸ Wañushkayniwasha Yaya
Dios kawsachiwashpan ñukara kankunamanta
ñawpashpa Galilea allpama risha.

²⁹ Chaypina Pedroka nirka:

Tukuy kay katik masinikunaka mancharishpa
kanta sakishpankunapas ñukaka manami sak-
ishkaykichu.

³⁰ Jesuska payta aynirka:

Kanta rimani, kay tuta manarapas atallpaka
ishkay kuti kantahushpanra kimsa kuti rimanki
mana riksiwanaykita.

³¹ Chaypi Pedroka kuti rimarka:

Shutipa rimani, kanwa parihu wañunayni
kashpanpas kanwa pakta wañusha, manami
rimashanchu kanta mana riksinaynita nishpa.

Chasnallatata chay shuk runankunapas
rimarkakuna.

*Jesuska Getsemaní kinchapi Yayan Diosta
mañarka*

(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

³² Chaymanta rishpankuna olivos tarpu kincha
Getsemaní shutiyupi paktarkakuna. Chaypi Je-
suska runankunata nirka:

Kayllapi tiyarishpa chapawaychi, chaynikstupi
rishpayni Yaya Diosta mañanaynikama.

³³ Chasna rimashkanwasha Pedrota, Santiagota, Juanta, chay kimsallata chaynikstuma pusharka. Chaypina Jesuska wañunanta yuyarishpan sinchi manchay apirka.

³⁴ Chay kimsa runankunata nirka:

Wañunaynita yuyarishpayni shunkuynipi yapa llakirini wañuhushkashina. Kankunaka kayllapi mañashpa kipariychi, ama puñunkichichu.

³⁵ Chasna rimashkanwasha Jesuska chaynikstuma rirka. Kunkurishpan umanka allpapi tupanankama kumurirka. Chaypi Yayan Diosta mañarka payrayku ali kashpanka chay parisishpa wañunanmanta kishpichinanpa. ³⁶ Kasna nishpa mañarka:

Yayaynistu, kanka tukuy munashkaykita atipanki ruranata. Kanta mañani, kishpichiway, mana chasna sinchita parisinaynipa. Chasna tapushpaynipas ama ñukapa munashkaynita ruraychu, ashwan kanpa munashkaykillata ruray.

³⁷ Chasna Yaya Diosta mañashkanwasha runankunama kutishpan puñurayahukkunata tarik rirka. Chaypi Pedrota nirka:

Simón, ¿puñuhunkichu? ¿Manachu atipashkanki nima shuk urastuta mana puñushpa mañashpa kanata?

³⁸ Tukuy runankunatana nirka:

Mana sampayashpa Yaya Diosta mañaychi, supay mana kankunata munachinanpa mana ali munashkaykichita ruranaykichipa. Kankunaka yapa munankichi Yaya Diosta mañanata. Chasna munashpaykichipas sapallaykichika mana atipankichichu, shunkuykichipi yapa sampayashka

kashpaykichi. Chayrayku Yaya Diosta mañaychi shunkuykichita sinchikuchinanpa.

³⁹ Chasna rimashkanwasha kutikashka chaynikstuma rishpan chasnallatata Yayan Diosta mañak rirka. ⁴⁰ Runankunama kutishpan chasnallatata puñurayahukkunata tarik rirka, yapa puñuywa kahushkankunarayku. Kutikashka likchachishpan paykunaka mana yacharkakunachu imatami ayninkakuna. ⁴¹ Kimsaynin kuti chaynikstuma rirka Yayanta mañananpa. Kutikashka kutishpan paykunata nirka:

¿Kunankamachu puñuhunkichi? Ña chayllami. Ñami paktarishka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata chay uchasapa runakuna apiwanankunapa. ⁴² Atariychi, akuychi. Ñami shamuhun chay apichichiwak runaka.

*Chiknik runakuna Jesusta apirkakuna
(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)*

⁴³ Chasna Jesús rimahushpanra paypa runan Judaska chay kincharishkapi paktamurka. Paywa pakta achka runakuna kaspikunawa, ishkay wiluyu sablikunawa shamurkakuna Jesusta apinankunapa. Paykunaka saserdotekunapa apunkunamanta, Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunamantapas kamachirishka karkakuna. ⁴⁴ Manara paktahushpankunara Judaska chay apikkunata rimarka:

Maykan runatami muchasha, chaymi kanka Jesuska. Payta apishpaykichi alita kuyrashpa pushaychi mana kishpinanpa.

⁴⁵ Judaska paktashpan Jesusta kayllayashpan rimarka:

Yachachik, shamushkanimi kanta saludanaynipa nishpa payta mucharka. ⁴⁶ Chaypina chay achka runakunaka payta apirkakuna pushanankunapa.

⁴⁷ Chaypi Jesuspa shuk runan sablinta apishpan saserdotekunapa atun aputa shuk yanapak runanta sumakta pitishpa wañuchisha nishpa pihushpan rinkrinllata pitirka.

⁴⁸ Chaypina Jesuska chay apik runakunata nirka:

¿Imaraykutaya sablikunawa kaspikunawapas shamushkankichi apiwanaykichipa? ¿Wañuchik shuwa runachu kani? ⁴⁹ Tukuy puncha Yaya Diospa wasinpi kankunawa pakta kahushpayni yachachirkani. ¿Imaraykuta mana chaypi apiwarkankichichu? Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi ñukamanta riman apiy tukunaynita. Chay killka rimashkanshina shutipa kunanka apiwahunkichi.

⁵⁰ Chaypi tukuy runankunaka Jesusta sapolanta sakishpankuna kallpa mitikurkakuna.

⁵¹ Shuk musullana llatan katarinanllawa pilurishpa Jesusta katihurka. Paytapas apinayarkakuna. ⁵² Chasna ña apihushkankunapi chay musupas katarinanta sakishpan llatan mitikurka.

Jesusta pusharkakuna tantaylla yuyarishpa kamachik israel apukunama

(Mt 26.57-68; Lk 22.54, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Chaymantana chay apik runakunaka Jesusta pusharkakuna saserdotekunapa atun apuma.

Chay atun apuwa tukuy saserdotekunapa apunkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas tantarishka kahurkakuna.⁵⁴ Pedroka karullapi katishpan washankunalla chay atun apupa wasin pampan kincharishkapi yaykurka. Chay pampapi Yaya Diospa wasinta shuk kuyrakkunaka tiyahlla kahurkakuna nina kuchupi kunushpa. Pedropas chaypillata tiyarik rirka.

⁵⁵ Chay wasi ukupi saserdotekunapa apunkuna, tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kamachik masinkuna chiknik runakunata maskarkakuna llullashpa millaypata Jesusmanta rimanankunapa. Yapa munarkakuna payta wañuchichinata. Yapa munashpankunapas nima imata millaypata rurashkanta tarirkakunachu.⁵⁶ Achka runakuna llullashpa millaypata Jesusmanta rimashpankunapas mana tiyarkachu ish kay chasnallata rimakkuna. Karan shuk chikanta rimashpankuna nima imata tarirkakunachu atipanankunapa payta wañuchichinata.

⁵⁷ Chaypina shukkunaka shayarirkakuna llullashpa rimanankunapa:

⁵⁸ Ñukanchika uyashkanchimi kay Jesús rimahukta: Ñukaka kay runakunapa rurashkan Yaya Diospa wasinta urmachisha. Chaymanta kimsa punchapi ñukaka rurasha shukta, mana runakunapa rurashkankunatashinanachu.

⁵⁹ Chasna rimahushpankunapas kutikashka mana parihuchu chasnallata rimarkakuna.

60 Chaypina chay saserdotekunapa atun apuka chawpinkunapi shayarishpan Jesusta rimarka:

¿Manachu nima imata ayninki? ¿Manachu uyanki kanta uchachishpa rimahushkankunata?

61 Chaypi Jesuska chunlla uyarka, nima imata aynirkachu.

Kutikashka chay apuka tapurka:

¿Kanchu kanki chapahushkanchi Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik, paypa kikin Wawan?

62 Chaypi Jesuska aynirka:

Ñukami kani.† Chasna kashpan ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata rikuwankichi tukuyta atipak Yaya Diospa kuskan partipi tiyahushkaynita, paywa pakta kamachinaynipa. Chaymanta rikuwankichi puyu chawpipi kutikashka shamuhushkaynita.

63 Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpan chay atun apuka yapa piñarishpan pay kikinpa kamisan awapi churarishkanta likishpan nirka:

Manana munanchinachu ashwan shuk payta uchachikta. 64 Uyashkanchi kay runaka Yaya Dioswa parihuyashpa rimashkanta. Chasna rimashpanmi Yaya Diosta yapa piñachihun. ¿Imatata yuyarinkichi?

Chaypina tukuy rimarkakuna:

Uchayumi, wañunan tiyan nishpa.

65 Chayllapi shukkunaka Jesusta chiknish-pankuna uyanpi tyukarkakuna. Shukkunaka Jesuspa ñawinta tapashpankuna uyanpi sakmarkakuna. Chasna sakmahushpankuna asichishpa tapurkakuna:

---

† 14:62 Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin.

Kunanka rimay, shutipa Yaya Diospa Wawan kashpaykika ¿pita kanta sakmashka? nishpa.

Payta kuyrakkunatana kushpankuna paykunapas Jesusta waktarkakuna.

Pedro Jesusta mana riksinichu nishpa rimarka (Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Pedroka saserdotekunapa atun apupa wasin pampapi kahurka. Chasnapi atun aputa shuk yanapak warmi shamurka. ⁶⁷ Pedrota nina kuchupi tiyahukta rikushpan chay warmika payta kayllayashpan nirka:

Kanpas chay Nasaretmanta Jesuswa pakta purihurkanki.

⁶⁸ Pedroka aynirka:

Manami riksinichu chay runataka. Nima yachanichu pimantami rimawahunki.

Chasna nishpan Pedroka llukshirka chay pampamanta punkuma. Chasnallapi shuk atallpaka kantarka.

⁶⁹ Chay warmika kutikashka Pedrota rikushpan rimarka chaypi kahukkunata:

Kay runapas Jesuswa purikmi karka.

⁷⁰ Chaypi Pedroka kutikashka aynirka:

Shutipami kankunata rimani, manami riksinichu chay runata nishpa.

Astalla unaystupi chaypi kahukkunaka Pedrota kutikashka nirkakuna:

Shutipami kanpas Jesuswa purik kanki, Galileamanta runashina rimahushkaykirayku.

⁷¹ Chaypina Pedroka sinchita nirka:

Yaya Dios kastigawachun mana shutipata rimashpaynika. Shutipami rimani kankunata, ñukaka manami riksinichu chay runataka.

⁷² Chasnallapi kutikashka atallpaka kantarka. Chaypi Pedroka yuyarirka Jesuspa rimashkanta manara ishkay kuti atallpaka kantahushpanra kimsa kuti rimanki mana riksiwanaykita nishpa. Chayta yuyarishpan Pedroka yapa llakirishpan sinchita wakarka.

15

*Jesusta romano apu Pilatoma pusharkakuna
(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)*

¹ Chaymanta tutamantastulla saserdotekunapa apunkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, Moisespa killkashkanta yachachikkuna, tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kamachik masinkunapas shuk yuyayllawa karkakuna. Chaypina Jesusta watashpa pushashpankuna chay romano apunchi Pilatotana kurkakuna.

² Chaypi Pilatoka Jesusta tapurka:

¿Shutipachu israel masikikunapa Atun Apu kanki?

Jesuska aynirka:

Ari, shutipami rimanki.

³ Chay saserdotekunapa apunkunaka yapa Jesusta wañuchichinayashpankuna Pilatota yankana rimarkakuna achkata Jesusta uchachishpa.

⁴ Chaypi Pilatoka kutikashka Jesusta nirka:

Kay runakunaka kanta yapa uchachishpa rimahunkuna ¿manachu ayninkima?

⁵ Jesuska nima imata aynirkachu. Chaypina Pilatoka yuyarirka ¿imaraykushi mana shuk apirishka runashina ayninchu kishpinanpa? nishpa. Mana yacharkachu imatami ruranka.

*Jerusalenpi tantarishka runakuna Jesusta
kruspi klabashpa wañuchichinata munarkakuna
(Mt 27.15-31; Lk 23.13-25; Jn 18.38-19.16)*

⁶ Karan wata chay Paskua punchakuna Pilatoka kacharipayarka shuk karselpi kahuk runata. Ñukanchi israel runakunata tapupayarka pitami kacharinka nishpa. ⁷ Chay karselpi achka romano runakunata piñarishpa wañuchik runakuna karkakuna. Shuk paykunamanta karka Barrabás. ⁸ Chaypina Jerusalenpi chay achka tantarishka kahuk runakunaka Pilatoma rirkakuna tapunankunapa:

Imashnami karan wata kacharinki shuk runa karselpi kahukta, chasnallatata kunanpas shukta kachariy.

⁹⁻¹⁰ Pilatoka yacharka chay saserdotekunapa apunkuna Jesusta chiknishpankuna yankamanta wañuchichinayashkankunata. Paykuna yapa munashkakuna runakuna paykunallata kasunankunapa. Chayrayku chay apukunata tapurka:

¿Manachu munankichi kacharinaynipa kay Jesusta, kankuna israel runakunapa Atun Apuykichi nishkankunata?

¹¹ Chaypina chay saserdotekunapa apunkunaka chay achka runakunata yuyachishpa rimarkakuna:

Pilatota rimaychi Barrabasta kacharinanpa.

Chay runakunaka kasushpankunana kaparirkakuna:

¡Barrabasta kachariy!

¹² Pilatoka kutikashka tapurka chay achka runakunata:

¿Imatata munankichi ruranaynipa kay runata, maykantami ñukanchi israel runakunapa apunchi nishpa rimankichi?

¹³ Paykunaka sinchita kaparishpa aynirkakuna:

¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!

¹⁴ Pilatoka aynirka:

¿Ima millaypatataya rurashka?

Chaypi paykunaka kutikashka ashwan sinchita kaparirkakuna:

¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!

¹⁵ Chaypina Pilatoka Barrabasta kacharirka, mana chay runakunaka payta piñarinankunapa. Jesustana kirukunawa rurarishka karawa asutichirka. Chaywasha suntalunkunata kurka kruspi klabashpa wañuchinankunapa.

¹⁶ Chaymanta chay suntalukunaka Jesusta pusharkakuna Pilatopa atun kamachinan wasima. Chay wasi chawpipi pampa tiyashkapi tukuy suntalu masinkunata tantachirkakuna Jesusta asichinankunapa. ¹⁷⁻¹⁸ Payta shuk

puka llachapa atun apupa churarinantashina churachirkakuna. Umanpi churarkakuna atun apupa tawasampatashina kashamanta rurarishkata. Chasna churashpankuna payta shuk atun aputashina saludashpa asichirkakuna:

¿Shamushkankichu israel runakunapa atun apu? nishpa.

¹⁹ Asishpa Jesuspa umanpi kaspiwa waktarkakuna, tyukarkakuna uyanpi. Puntanpi kunkurishpankuna makinta apishpa shuk atun aputashina mucharkakuna.

20 Chasna pukllachishkankunawasha chay puka llachapa churachishkankunata llatanachishpankuna pay kikinpa churarinantana churachirkakuna. Chaymanta pusharkakuna kruspi klabashpa wañuchinankunapa.

*Jesusta kruspi klabashpa wañuchirkakuna
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)*

21 Jesusta pushahushpankuna kruspi klabashpa wañuchinankunapa, chay ñampipi shuk runa Simón shutiyuta tinkurkakuna. Chay Simonka Sirene llaktamanta karka, Alejandropa, Rufopa yayan. Chakranmanta kutimuhurka. Chay suntalukunaka pasahukta rikushpankuna payta kamachirkakuna Jesuspa krusninta markanapa.

22 Chasna Jesusta pushashpankunana chay Gólgota lumapi paktak rirkakuna. Gólgota ninayan wañushkapa uman luma. 23 Chaypina Jesusta vinu mirra kaspipa aya wikinwa chapurishkata upyachinayarkakuna mana nanayta musyanapa. Chaytaka Jesuska mana upyanayarkachu.

24-25 Ña intika awastupi kahushpan Jesusta kruspi klabarkakuna. Chay suntalukunaka Jesuspa churarishkankunata chawpinakunankunapa swirtinkunata kamarkakuna pishi apanka nishpa.

26 Chaypina Jesuspa krusninpi shuk killkarishkata ratachirkakuna tukuy runakuna yachanankunapa imaraykumi Jesusta wañuchishkakuna. Chay killkarishkapi nirka:

Kay runaka israel runakunapa atun apumi kan nishpa.

²⁷ Jesusta wañuchihushkankuna uras ishkay wañuchik shuwakunatapas karan shukta shuk kruspi klabarkakuna chaypi wañunankunapa. Shuk krusta shayachirkakuna kuskan parti, shuktaka llukin parti. ²⁸ Chasnami Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi rimashkanka paktarirka kasna nishkaka:

Chay Yaya Diospa Kachashkan Runataka shuk wañuchik runatashinami wañuchinkakuna.

²⁹ Chaypi achka runakuna Jesusta rikuk rirkakuna. Mana kirishpankuna Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta, umankunata kuyuchishpankuna payta asichirkakuna:

Kanmi rimashkanki Yaya Diospa atun wasinta urmachishpayni kimsa punchapimi kutikashka rurasha nishpa. ³⁰ Kunanka chay krusmanta uraykumushpayki kan kikinta kishpichiriy nishpa rimarkakuna.

³¹ Chay saserdotekunapa apunkunapas, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas chasnallatata asichishpa nirkakuna:

Payka achka runakunata ampishpan kishpichishka. Kunanka pay kikinta mana atipanchu kishpichirinata. ³² Shutipa Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik ñukanchi israel runakunapa atun apunchi kashpanka kay krusmanta uraykumuchun. Chasna rikushpanchirami paytaka kirishunchi.

Chay ishkay kruskunapi klabarishka runakunapas chasnallatata Jesusta asichirkakuna.

Jesuska ña wañurkana

(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Chawpi punchamanta pacha kimsa urata tukuy chay allpapi amsayarka. ³⁴ Chay kimsaynin ura amsa kahushkanpi Jesuska kikin arameo shiminpi sinchita kaparirka:

Eloi, Eloi, lema sabaktani.

Chayka ninayan Yayayni Dios, Yayayni Dios, ¿imaraykutaya sapallaynita sakiwashkanki?

³⁵ Chasna kaparishkanta uyashpankuna chaypi kahukkunaka rimarkakuna:

Uyaychi. Eliastami kayahun, chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikta.

³⁶ Chaypi shuk runaka kallpashpa rirka shuk suni kaspipa puntanpi utkuta watananpa. Chayta agru vinupi ukuchishpan Jesuspa shiminpi tupachirka tsunkashpa upyananpa. Chasnahushpan nirka:

Akuychi rikushunchi, shutipachu Eliaska shamunka payta krusmanta uraykuchinanpa.

³⁷ Chaypina Jesuska sinchita kaparishpan wañurka.

³⁸ Chay wañushkan uraslla Yaya Diospa wasin ukupi Yaya Dioswa tinkunakuna kwartuta arkak rakta llachapaka* awamanta pacha pitikta likirirka.

³⁹ Chaypi chay romano suntalukunapa kapitanka Jesuspa puntanpi rikushpa kahurka. Chay kapitanka Jesusta kaparishpa wañuhushkanta rikushpan rimarka:

---

* 15:38 Rikuy Hebreo Runakunarayku Killkapi 9.1-12, 10.20

Shutipami kay runaka Yaya Diospa Wawan kashka.

⁴⁰ Achka warmikunapas karumantalla Jesusta rikushpa karkakuna. Paykunamanta karkakuna Magdalamanta Maria, Salomé, Santiagopa Josepa maman Mariapas. Kay Santiagoka ashwan musu karka chay Jesuspa runan Santiagomanta. ⁴¹ Jesuska manara wañuhushpanra Galilea allpapi kahushpan chay warmikunaka payta yanapashpa paywa pakta puripayarkakuna. Shuk achka warmikunapas paywa pakta rirkakuna Jerusalén llaktama payta yanapanankunapa. Paykunapas karumantalla Jesús wañuhushkanta rikushpa kahurkakuna.

Jesupa aychanta urku uchkupi churashpa taparkakuna

(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Tiyarka shuk runa José shutiyu Arimatea llaktamanta. Chay Joseka ñukanchi israel runakunata kamachik tantaylla yuyarishpa israel apunchikunamanta shuk karka. Payka ali apu karka. Yaya Diosta yuyak kashpan yapa chaparka paypa ali kamachinan kay allpapi paktarinanta. Ña tutayahushpan chay Joseka yapa munashpan Pilatopa wasinpi yaykuk rirka Jesuspa aychanta tapunanpa. Manara chay tuta samana punchaka kallarihushpanra yapa munarka Jesuspa aychanta allarishka urku uchkupi churashpa tapanata. ⁴⁴ Chasna Jesuspa aychanta tapushpan Pilatoka mana kirirkachu Jesús chasna utkalla wañushkanta. Chayrayku suntalukunapa kapitanta kayashpan tapurka:

¿Shutipachu ña wañushka?

⁴⁵ Chay kapitanka ari nishpan Pilatoka suntalunkunata kamachirka Jesuspa aychanta Joseta kunankunapa. ⁴⁶ Chaypina Joseka shuk suma yura llachapata rantik rirka. Chaywasha Jesús kruspi klabarishkata uraykuchishpankuna paypa aychanta chay llachapawa pillurka. Chasna wankushkanwashana aparka shuk mushu allarishka urku uchkupi churashpa tapananpa. Chay uchkupi churashpanna punkuntaka shuk atun rumiwa taparka. ⁴⁷ Chaypina Magdalamanta Mariaka, Josepa maman Mariapas rikushpa kahurkakuna yachanankunapa, maypimi Jesuspa aychanka churarishka kahun.

16

Jesuska kawsarirka

(Mt 28.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Chay samana puncha pasashka tutapi kimsa warmikuna, Magdalamanta Maria, Josepa maman Mariawa, Salomewa shuk mishkinlla asnak aseiteta rantik rirkakuna chaywa Jesuspa aychanta kakunankunapa mana asnananpa.

² Chay samana puncha kayantima, domingo tutamanta, ña intika llukshihushkanpi Jesuspa aychanta churashkapi paktak rirkakuna.

³ Rihushkankunapi tapunakurkakuna:

¿Pitaya ñukanchirayku anchuchinka chay atun rumitaka uchku punkumanta?

⁴ Chaypi alita rikushpankuna chay atun rumita ña anchuchirishkatana rikurkakuna. ⁵ Chay uchkupi yaykushpankuna Jesuspa aychanta

kakunankunapa, chaypi shuk angelta suma yura suni churarishkata rikurkakuna kuskan parti tiyahukta. Payta rikushpankuna yapa mancharirkakuna.

⁶ Chasnallapi chay angelka paykunata nirka:

Ama mancharychichu. Maskahunkichimi Nasaretmanta Jesusta, kruspi klabashpa wañuchishkankunata. Ñami kawsarishka. Rikuk shamuychi, maypimi churay tukushka kahurka. Manami kaypinachu. ⁷ Kunanka paypa runankunata kwintak riychi, Pedrota ashwan kwintaychi Jesús kawsarishkanta. Jesús kankunata rimashkanshina payra kankunamanta ñawpashpa Galilea allpama rinka. Chayma rishpaykichimi tinkunakunkichi nishpa paykunata rimankichi.

⁸ Chasna chay angelka rimashpan chay kimsa warmikunaka yapa mancharishpankuna chukchurishpa kallpa mitikurkakuna. Manchaywa kutishpankuna chay rikushkankunata nima pita kwintarkakunachu.

*Jesuska Magdalamanta Mariata rikurirka
(Jn 20.11-18)*

⁹ Chay samana punchawasha tutamanta Jesuska kawsarishkanwasha puntiru Magdalamanta Mariatara rikurirka. Chay Mariamanta ñawpa kanchis supaykunata llukshichirka. ¹⁰ Mariaka Jesús kawsarishkata rikushpan kwintak rirka Jesuswa pakta purishka masinkunata. Paykunaka llakiywa wakashpa kahurkakuna. ¹¹ Mariapa kwintashkanta uyashpankuna Jesuska ñami kawsarimushka,

kawsarishkata rikushkanimi nishkanta, mana kirirkakunachu.

Jesuka ishkay runankunata rikurirka
(Lk 24.13-32)

¹² Mariata rikurishkanwasha Jesuka ishkay runankunata ñampita rihushkankunapi rikurirka.
¹³ Paykunaka Jerusalén llaktama kutishpankuna chaypi kiparishka masinkunata kwintak rirkakuna Jesús kawsarishkata rikushkankunata. Chasna rimashpankunapas mana paykunata kirirkakunachu.

*Jesuka runankunata kamachirka tukuy parti
paymanta yachachik rinankunapa*
(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Chaymanta shuk puncha Jesuka chunka shuk runankunata rikurirka mesa muyukta siririshpa mikuhushkankunapi. Chaypi rimarka:
¿Imaraykutaya mana kirinayashkankichichu chay rikuwashka runakunata? Paykuna kawsarishkaynimanta kwintashpankunapas mana kirishkankichichu. Yapa mana kirinayak runakuna kankichi.

¹⁵ Chaymantapas rimarka:

Tukuy kay allpapi kawsak runakunata yachachik riychi kay Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta.
¹⁶ Maykankunami chay yachachihushkaykichita kirinahun, chaymantapas bawtisarinahun, chaykunaka kishpichiy tukunkakunami. Maykankunami mana kirinahunchu, paykunaka wiñayparayku kastigarishka kankakuna.

¹⁷ Kankuna Yaya Diosta kirik kashpaykichi atipankichi Yaya Diospa yachayninwa runakuna nima ima uras rikushkankunata ruranata. Runakunapi yaykushka supaykunata atipankichi llukshichinata. Chaymantapas mana yachashkaykichi shimikunatapas rimankichimi. ¹⁸ Shuk machakuyata apishpaykichi kanishpanpas mana imanachinkachu. Shuk sulimanta upyashpaykichipas mana imanachinkachu. Yaya Diosta mañashpa shuk unkushkakunapi makikichita churashpaykichi ampirinkakunami.

Jesuska siluma rirka
(Lk 24.50-53)

¹⁹ Chayta rimashkanwasha Yayan Dioska Jesusta siluma pusharka. Silupi Jesuska Yaya Diospa kuskan parti tiyarik rirka paywa pakta tukuyta kamachik kanapa. ²⁰ Siluma rishkanwasha Jesusta katikkunaka tukuy parti paymanta yachachik rirkakuna. Jesuska paykunata yanaparka runakuna nima ima uras rikushkankunata ruranankunapa, tukuy yachanankunapa chay yachachihushkankunaka shutipa ali kananta. *Chayllatami ñuka Markus kwintani.*

Yaya Diospa mushu killkachishkan shimi
New Testament in Quechua, Southern Pastaza
(PE:qup:Quechua, Southern Pastaza)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Southern Pastaza

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Southern Pastaza [qup], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Southern Pastaza

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

2e32a407-2fdc-5e27-9771-8167a89d515f